

Måndagen den 26 mars

Kl. 11.00–14.23

§ 1 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2017/18:423

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:423 Konsekvenser av förändringen av ROT-avdragen

av Anette Åkesson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 13 april 2018.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 21 mars 2018

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

EU-dokument

COM(2018) 94 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 17 maj*.

COM(2018) 147 och COM(2018) 148 till skatteutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 17 maj*.

§ 3 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skatteutskottets betänkanden
2017/18:SkU8 Inkomstskatt
2017/18:SkU9 Beskattning av företag, kapital och fastighet
2017/18:SkU12 Skatteförfarande
2017/18:SkU14 Personalliggare i fler verksamheter

Justitieutskottets betänkanden

2017/18:JuU20 En utvidgning av kapningsbrottet
2017/18:JuU22 Riksrevisionens rapport om Polisens forensiska organisation
2017/18:JuU23 Tillgänglighetsdelgivning – försök med ett nytt delgivningssätt för snabbare handläggning av brottmål

Civilutskottets betänkande

2017/18:CU17 Ersättningsrätt och insolvensrätt

*Svar på
interpellationer*

§ 4 Svar på interpellation 2017/18:441 om Turkiets agerande i Afrin

Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Ärade ledamöter! Vi är överens om att situationen i Syrien är fruktansvärd och att vi måste göra allt för att civila ska få andrum från krigets faser. Det är med den utgångspunkten som vi lägger all kraft på att verka för ett eldupphör, för att stödja den FN-ledda politiska processen och för att bidra till att förbättra den humanitära situationen.

Regeringen har agerat resolut alltsedan Turkiets Operation olivkvist inleddes i Afrinprovinsen. Vi har tagit upp frågan med turkiska företrädare vid ett flertal tillfällen och på olika nivåer. Sverige har varit aktivt i multilaterala forum i FN och EU. Vi har också uppmärksammat den folkrättsliga dimensionen av Turkiets agerande.

Både i Stockholm och i Ankara har Sverige framfört till turkiska företrädare att kraven på eldupphör och humanitärt tillträde i säkerhetsrådsresolution 2401 omfattar hela Syrien, inklusive Afrin. Vi har också betonat vikten av omedelbar deeskalering, respekt för folkrätten och skydd av civila.

Även om Turkiet kan hänvisa till säkerhetsintressen är det som sker i Afrin oacceptabelt. Det finns uppgifter om plundring och att människor tvingas på flykt. Detta agerande, som drabbar civila, fördömer vi. Alla stater har ett ansvar för att följa säkerhetsrådsresolution 2401.

Sverige har också drivit frågan i säkerhetsrådskontexten. Den 19 mars ägde ett möte rum för säkerhetsrådsmedlemmar med deltagande av FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, prins Zeid Raad al-Husseini, som redogjorde för fruktansvärda kränkningar av mänskliga rättigheter som begåtts i Syrien. Från svensk sida gav vi uttryck för vår kraftiga oro över situationen för civila i Afrin.

I morgon, den 27 mars, står Syrien åter på agendan för FN:s säkerhetsråd. Vi får då möjlighet att återigen framföra vår syn på situationen i Afrin. Därtill för vi samtal med andra säkerhetsrådsmedlemmar om hur rådet

måste agera med anledning av den fruktansvärda situationen i Syrien, inklusive Afrin.

Naturligtvis har vi även i EU-sammanhang lyft upp situationen. Det gjorde jag senast i rådet för utrikes frågor. Det är när vi agerar enat inom EU som vi kan få starkast genomslag. Vid förra veckans möte i Europeiska rådet enades medlemsstaterna om att Europeiska rådets ordförande och kommissionens ordförande vid dagens EU-toppmöte med Turkiet ska ta upp frågan om Afrin med president Erdoğan. Vi förväntar oss då att man inskräper att efterlevnad av resolution 2401 om eldupphör och humanitärt tillträde i Syrien även omfattar Turkiets militära operation.

Samtidigt som vi tydligt framför vår kritik måste vår dialog med Turkiet fortsätta, både bilateralt och genom EU. En isolering av Turkiet gagnar inte vare sig kurderna, situationen i Syrien eller de MR-försvarare, journalister och oppositionsföreträdare i Turkiet som sätter sitt hopp till omvärlden.

Det är genom samtal och dialog som vi skapar möjligheter till påverkan.

Anf. 2 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern för svaren och för att hon nu fördömer det som sker.

Till viss del svarade utrikesministern på det jag frågade om i interpellationen. Huvudfrågan, som vi i Vänsterpartiet har lyft upp ett flertal gånger, gäller dock huruvida hon anser att regeringen har gjort tillräckligt för att få Turkiet att agera annorlunda. Vi i Vänsterpartiet menar att så inte är fallet.

Turkiska styrkor har nu tagit kontroll över Afrin i norra Syrien. Den turkiska aggressionen Operation olivkvist har pågått i mer än två månader, och de senaste dagarna har turkiska markstyrkor gått in i staden. Offensiven är ett militärt angrepp på hela det kurdiska folket, och den humanitära situationen är minst sagt alarmerande.

Flygbombningarna har slagit ut el- och vattenförsörjningen, och minst 150 000 människor har flytt bara den senaste veckan. Om situationen eskalerar ytterligare, vilket Staffan de Mistura hävdade att den gör när han rapporterade till säkerhetsrådet den 16 mars, är risken för ett folkmord överhängande.

Efter massakern i Srebrenica lovade vi varandra att någonting liknande aldrig skulle få hända igen. Men när omvärlden nu tiger still betraktar Turkiet uppenbarligen det som ett tyst medgivande. Det är tydligt att det som EU och FN hittills gjort inte på något sätt har fått Erdoğan att respektera vare sig folkrätt, demokratiska principer eller mänskliga rättigheter.

I dagarna röstade EU-parlamentet om en resolution om Syrien. Resolutionen utgör ett viktigt ställningstagande, även om man kunde önska mer. Samtidigt ser vi en viss ovilja från EU att verkligen agera för att stoppa attackerna. Trots att man med rätta fördömer attackerna i Ghouta vågar man bara uttrycka oro över det upptrappade våldet i Afrin. Erdoğan var å sin sida väldigt snabb med att avfärda resolutionen och menade att allt som Europaparlamentet säger i frågan kommer att gå in genom ena örat och ut genom det andra.

Målet med Turkiets attacker är att krossa självstyret i norra Syrien och förinta YPG och YPJ, som spelat en avgörande roll i kampen mot

IS/Daish. Med Erdoğan's retorik blir de som bidragit till att stabilisera norra Syrien och som planerar att gå till öppna och fria val i demokratisk anda likställda med terrorister.

Som tack för sitt hyllade motstånd möts de av bomber och repression. Men inte nog med att den nordsyriska alliansen nu tvingas försvara sig mot Turkiet, attackerna innebär också att man tvingas retirera i kampen mot IS/Daish. Turkiet ger alltså nytt spelrum till det som är kvar av terroristerna i IS/Daish.

Turkiet har en av Natos största arméer, och om inte omvärlden agerar med kraft kommer man att använda sina militära muskler för att ödelägga hela Afrin. Hittills har Ankara visat att man tycker sig kunna handla helt fritt. Bara en stark internationell reaktion kan förhindra ett folk mord i Afrin.

I lördags kom jag hem från en av de resor som riksdagen anordnar för oss ledamöter för att vi ska kunna fördjupa våra kunskaper om FN. På plats kunde jag i säkerhetsrådets sal följa när en första redovisning av 2401 diskuterades. Jag vill passa på att nämna att Sverige tillsammans med Kuwait gjort ett fantastiskt jobb med resolutionen, för den fokuserar inte enbart på Ghouta utan på hela Syrien. Därför har omvärlden alla möjligheter att även kritisera det som Turkiet gör. Till och med Ryssland har skrivit på resolutionen, så det är ingen liten bedrift som Sverige och Kuwait har gjort som pennhållare.

Med detta sagt vill jag återigen fråga utrikesminister Margot Wallström: Anser regeringen att den har agerat tillräckligt för att förhindra det som har hänt?

Anf. 3 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tror att man ständigt måste ställa sig den frågan: Har vi gjort tillräckligt? Vad mer kan vi göra? Så länge vi ser lidandet och alla övergrepp som sker i hela Syrien men också nu när vi diskuterar Afrin måste vi fråga oss: Vad mer kan vi göra? Vi är fullt upptagna varje dag på Utrikesdepartementet med att fråga: Hur kan vi leda frågan vidare? Jag hörde inga förslag på exakt vad vi kan göra.

Vi måste agera långsiktigt för att skapa förutsättningar för fred och försoning i Syrien. En fredlig politisk lösning i landet är vad vi vill ha. Vi har inga militära maktmedel. Vi kan inte gå in med bomber, flygplan eller annat. Det är inte den lösningen vi förespråkar, utan vi förespråkar en politisk lösning. Därför måste vi verka både i EU och i FN.

Just nu är vägen framåt det som vi har arbetat både effektivt och hårt, vill jag påstå, för att åstadkomma, med resolutionen om eldupphör. Det menar vi är ett första steg. Just nu handlar det om att rädda liv och lindra nöd med hjälp av resolutionen. Som Yasmine Posio Nilsson vet och har hört är implementeringen alldeles undermålig. I stället har man i skydd av detta begått fler övergrepp och vidtagit fler militära åtgärder.

Men vi fortsätter att verka bilateralt, genom både EU och FN, för en politisk lösning, landsomfattande eldupphör och fullt humanitärt tillträde. Hittills har det egentligen bara skett på några ställen i Syrien, men det är alldeles otillräckligt.

Vi stöder förstås också den outtröttlige Staffan de Mistura, som är FN:s Syriensändebud. Han rapporterade senast på vårt utrikesministermöte att

han har att kämpa mot en sorts obönhörlig militär attackplan som så att säga fortfarande rullar fram.

Turkiet har åberopat olika skäl för att intervensera militärt i norra Syrien. Bland annat har de hänvisat till rätten till självförsvar i enlighet med FN-stadgans artikel 51. Men denna självförsvarsrätt i FN-stadgan åtföljs av en rad villkor. Ett sådant villkor är att våldet ska vara nödvändigt och proportionerligt och att det ska finnas tydliga och rättsligt fastställda krav. Mot bakgrund av vad vi vet är vår bedömning att Turkiets agerande gentemot den turkiska gruppen YPG inte kan rättfärdigas genom en referens till självförsvarsrätten. Det är viktigt att säga att vi inte tiger still; det gör vi inte. Vi har verkligen uttalat oss, och vi agerar i de internationella relationerna.

Både i ett nationellt och i ett regionalt perspektiv är det dessutom mycket oroande att Turkiets relationer med kurderna fortsätter att försämraras. Vi menar att en återupptagen fredsprocess skulle få positiva konsekvenser också i Syrien och i regionen som helhet. Man måste fortsätta att hävda att det vore vägen framåt, inte våldet.

Anf. 4 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Herr talman! Jag vill återigen tacka utrikesminister Margot Wallström för svaret. Men jag vill borra djupare i den flathet som vi i Vänsterpartiet menar att omvärlden visar mot just Turkiet och Erdoğan.

Som jag har nämnt tidigare var jag på plats i säkerhetsrådets sal när generalsekreterare António Guterres lämnade en rapport i vilken det mesta som lyftes fram gällde situationen i Ghouta. I ett kortare stycke lyftes även Turkiets attacker mot Afrin fram. Det som var bra var att Guterres menade att FN och dess sändebud gör allt för att samla alla inblandade till bords för att diskutera och implementera resolution 2401.

Även Kuwait talade mest om Ghouta. Det som var bra i detta anförande var att även Turkiet nämndes som en part, vilken uppmanas att fördubbla sina ansatser för att anta och följa resolution 2401. De övriga länderna fokuserade mest på Ryssland och i viss mån på Syrien. Jag menar att just detta osynliggörande av Turkiets agerande leder till att Erdoğan ändå vågar fortsätta sin aggression mot kurderna i Afrin. Och bara några dagar efter detta möte tog Turkiet kontrollen över staden.

Vi i Vänsterpartiet har i tidigare interpellationsdebatter lyft fram de orsaker som vi menar ligger bakom omvärldens undfallenhet att agera mot Turkiet. En är att Turkiet är ett Natoland, kanske det näst viktigaste Nato-landet rent militärt. Det är ingen slump att ingen svensk Natoanhängare är med i denna debatt. Tystnaden från den borgerliga sidan är alltså råddande. De som gärna talar om att bekämpa terrorismen lyser med sin frånvaro när det gäller att skydda och stå upp för dem som med sina liv som insats bekämpat IS/Daish. En annan är att Turkiet i dag får betalt av EU för att hålla flyktingar kvar i Turkiet. Den utpressningssituation som man nu försatt sig i när Erdoğan är den som bestämmer om det kommer flyktingar till EU eller inte har begränsat EU:s handlingsutrymme. Vi i Vänsterpartiet har vid ett otal tillfällen påpekat denna situation och även motiverat om att vi ska sluta med det tysta medgivande som alla de miljarder EU betalar till Turkiet innebär.

Prot. 2017/18:91

26 mars

Svar på
interpellationer

Vi har ett flertal gånger visat på den eskalering av våld mot oliktänkande som sker. Det viktigaste oppositionspartiet HDP är på väg att krossas. Det är 5 000 anhängare, inklusive partiledarna, som sitter fängslade för att de talat om en fredlig lösning när det gäller den kurdiska frågan. På kort tid har mer än 500 personer fängslats för att de visat stöd för Afrin och riktat kritik mot Turkiet. En av demokratins stora fördelar, yttrandefriheten, är alltså så svag i Turkiet att en tweet där någon ifrågasätter Turkiets bombningar i Afrin kan få denna person fängslad.

Under den senaste interpellationsdebatten om Afrin för ungefär en månad sedan lyfte Margot Wallström fram att vi i Sverige gör en massa saker, speciellt då detta debatteras så ofta här.

Då vill jag bara påminna om att anledningen till att detta debatteras så ofta är att vi i Vänsterpartiet lyfter fram ämnet till debatt. Det har vi gjort för att vi har sett vilka signaler de tysta medgivandena har sänt och att Turkiet hela tiden fortsatt att eskalera sitt våld. Varje gång har vi efterfrågat tydligare fördömanden och att EU-länderna ska sluta betala sådana oerhört stora summor till Turkiet för att de ska slippa ta sitt humanitära ansvar när det gäller asylrätten. Varje gång har vi fått till svar att regeringen gör så mycket, att det kommer att ge effekt och att pengarna har gått till flyktingarna. Ändå har Turkiet trappat upp våldet och intagit Afrin. Härondagen kom uppgifter om att de pengar som oavkortat skulle gå till flyktingarna även går till att bygga muren på gränsen till Syrien.

Jag undrar därför om utrikesminister Margot Wallström på fullt allvar menar att det som regeringen har gjort har gett effekt.

Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Det är självklart så att det inte bara hänger på vad Sverige gör. Jag tycker nog att vi kan stå för allt det som vi gör även när det gäller kontakterna med inte minst oppositionen och alla som strider för mänskliga rättigheter i Turkiet. Det är dit våra pengar går – till stöd till oppositionella och till dem som verkligen behöver vår uppmuntran.

Jag vet inte om slutsatsen från Vänsterpartiets sida är att vi helt ska stänga kontakterna med Turkiet och dra in dessa pengar. Men det kommer att drabba i första hand dem som just nu är i behov av vårt stöd och vår hjälp och att man inte stänger dörren till Turkiet. Vi behöver fortsatt ha denna kontakt och kunna tala direkt med Turkiet och ha en dialog.

Det möte som börjar i kväll i Varna är viktigt för att man ska kunna påpeka detta och för att man ska kunna resonera direkt och framföra kritik mot Turkiet. Det viktiga instrument som EU har inrättat handlar om pengar som går framför allt till FN-organen och till flyktingarna för att förbättra deras situation. Turkiet har tagit emot 3,4 miljoner syrier som har drivits på flykt på grund av kriget. För detta förtjänar faktiskt Turkiet ett erkännande. Man måste kunna skilja på dessa saker. Vi måste ständigt se till att våra pengar går till rätt saker. Om det inte sker måste vi se till att det rättas till.

Det som vi gör i övrigt handlar om humanitära insatser. Där är vi en mycket stor aktör. Vi stöder en humanitär fond med 25 miljoner kronor för gränsöverskridande humanitära insatser från Turkiet in till Syrien, inklusive Afrin. När det gäller medicinskt bistånd ger vi ett stöd på 35 miljoner

kronor till Världshälsoorganisationen. Det andra går via Sida. Sida har också beredskap att snabbt göra utbetalningar genom sin krismekanism.

Jag tror helt enkelt att man måste använda alla dessa olika verktyg på en och samma gång. Men vi kommer inte ensamma att kunna få slut på kriget i Syrien. Vi måste agera gemensamt med andra EU-länder och i FN och fortsätta denna väg framåt. Jag tycker inte att vi vare sig har varit tysta eller kan sägas ha tillhört dem som inte har agerat. Men vi kan alla se att det inte räcker. Ryssland har en helt avgörande roll. Det är också de som avgör om det ska kunna ske flygattacker och annat, och det är med Rysslands acceptans som dessa attacker görs. Man kan därför inte bortse från Rysslands roll i det som sker i Syrien. Därför är det mycket viktigt att säkerhetsrådet fortsätter att ha detta högst upp på sin dagordning. Nu har detta krig pågått längre än andra världskriget, och den nöd och det lidande som detta krig har skapat är nästan obegripligt stort.

Vi fortsätter också att jobba med Turkiet därför att vi vet att fångslandet av oppositionella, yttrandefrihetsförespråkare och MR-aktivister tyvärr fortsätter. Det är därför som det behövs en återupptagen fredsprocess också i Turkiet.

Vi kommer att fortsätta att engagera oss fullt ut. Jag tycker att det är en styrka att vi ofta har gott stöd i Sveriges riksdag.

Anf. 6 YASMINE POSIO NILSSON (V):

Herr talman! Tack, utrikesminister Margot Wallström!

Vi i Vänsterpartiet har aldrig ansett att pengar till humanitär hjälp och civila organisationer ska strypas, utan det handlar om de miljarder som vi ger till Turkiet för att hålla flyktingarna borta.

Jag tar tacksamt emot ditt svar att Sveriges engagemang ska fortsätta oförtrutet och att regeringen kommer att ta vara på varje möjligt tillfälle att verka för att kraven om eldupphör i resolution 2401 efterlevs samt att målet för resolution 2254 så småningom uppnås.

Nu hoppas jag att regeringen också tar till sig den kritik som inte bara vi i Vänsterpartiet har riktat mot EU-miljarderna och agerar med tyngd mot EU när det gäller just detta. Det vore ett bra sätt att följa den stolta traditionen i svensk utrikespolitik att stå upp mot stormakter som begår övergrepp mot mindre regioner och länder.

Vi var många som jublade tillsammans med befolkningen i norra Syrien när al-Raqqa befriades. Det var kurderna i området som gjorde det. Nu skulle ett nytt demokratiskt system byggas, med fria val, lika rättigheter för kvinnor och män och inflytande för alla i området, inte bara majoritetsbefolkningen. Vi såg tillsammans med folket i norra Syrien fram emot detta unika som var på väg att hända i ett område som sällan förknippas med öppenhet, yttrandefrihet och jämställdhet.

Nu krossas dessa så nära förestående drömmar till grus när Turkiet har tagit över Afrin. Nu när Turkiet skändar kvinnor, tvingar människor på flykt och klottrar "Türkiye" på stadens husfasader behövs vårt stöd som allra mest. Vi får inte vända ryggen mot dessa modiga människor, som bekämpat IS/Daish med sina liv som insats.

Vi kommer att fortsätta tala på manifestationer. Vi kommer att fortsätta gå med i demonstrationer. Vi kommer att fortsätta kräva att omvärlden tydligt tar ställning mot Turkiets angrepp på Afrin.

Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Tack så mycket, Yasmine Posio Nilsson, för interpellationen! Detta är även fortsättningsvis den kanske viktigaste utrikespolitiska frågan att driva. Kriget i Syrien är en av vår tids värsta konflikter, och såväl mänskligt lidande som stora flyktingströmmar följer i dess spår. Låt mig bara vara tydlig med vi i att regeringen gör allt som står i vår makt för att lindra krigets fasor. Det kommer vi också att fortsätta att göra.

Jag har inte hört särskilt många nya idéer om vad man kan göra. Vi har ju det politiska spåret. Vi har ett humanitärt spår. Vi har de direkta diplomatiska och politiska kontakterna, som vi måste fortsätta att använda fullt ut. Vi har hela tiden understrukit vikten av respekt för folkrätten och skyddet av civila. Det är så vi har verkat i FN, till exempel.

Dessa behov är väldigt akuta. Tillträdet till de behövande i Afrin måste förbättras omedelbart om vi ska kunna vara aktiva. Vi fortsätter att stödja den FN-ledda politiska processen för att finna en politisk lösning. Vi för också samtal med andra medlemmar i säkerhetsrådet om hur vi ska agera i förhållande till Afrin för att vara så effektiva så möjligt.

Även i våra kontakter med Turkiet kommer vi att kräva att folkrätten och mänskliga rättigheter respekteras. Dialog och engagemang med såväl regering som oppositionella och civilsamhälle tror vi förblir det allra bästa sättet att bevaka dessa frågor och att vända den negativa utvecklingen i Turkiet.

Jag uppskattar verkligen det engagemang som Yasmine Posio Nilsson visar och även det stöd som jag vet finns i Sverige, inte minst bland alla kurder som bor här och som förstås oroar sig dagligen och stundligen för vad som händer på detta område.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2017/18:398 om en svag skatteunderlags-tillväxt

Anf. 8 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Lotta Finstorp har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att anpassa glappet mellan de kommunala intäkterna och behoven i kommunal sektor från och med 2019.

Sverige är nu inne i en period av demografiska förändringar. De kommande åren bedöms andelen barn och äldre öka kraftigt, vilket gör att behovet av barnomsorg, skola, sjukvård och äldreomsorg kommer att växa snabbt. Jag delar SKL:s bild av att skatteunderlaget troligtvis inte kommer att växa lika snabbt som behovet av kommunal välfärd framöver.

Det är just därför som den nuvarande regeringen sedan vi tillträdde har styrt om politiken från den föregående alliansregeringens skattesänkarpolitik. Under denna mandatperiod har regeringen värnat om välfärden och satsat tiotals miljarder på ökade resurser till kommuner och landsting.

Nästa mandatperiod kommer ytterligare satsningar att behöva göras på kommuner och landsting för att inte försämra nivån på skola, vård och barn- och äldreomsorg. Regeringen har i budgeten för 2018 redan aviserat att vi kommer att höja statsbidragen permanent med 5 miljarder kronor 2019 och ytterligare 5 miljarder 2020. Det är satsningar som behövs för att

inte utarma välfärden, och det är satsningar som måste prioriteras före stora skattesänkningar för höginkomsttagare.

Prot. 2017/18:91
26 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Om skattehöjningar vore svaret på välfärdens utmaningar borde vi inte ha de vårdköer som vi har i dag. Vi borde inte ha den polisbrist som råder, och vi borde inte heller ha sjuka människor som hamnar mellan stolarna när de olika myndigheterna ska spara.

Jag tycker att det finns många frågor när det gäller den skatteunderlagsprognos som SKL har kommit med. Det finns en hel del oro, och jag är glad att finansministern tar upp de demografiska förändringarna och utmaningarna som man ser framöver. Vi är egentligen där redan nu.

Har Sverige en stabil ekonomi när högkonjunkturen vänder nedåt? Efter en högkonjunktur kommer alltid en lågkonjunktur – det vet vi.

Är Sverige tillräckligt rustat för att klara välfärden när konjunkturen viker nedåt? Och hur ska välfärdssamhället kunna upprätthållas när den demografiska försörjningskvoten har ökat från 1,7 under de första åren på 2000-talet till 1,74 år 2016? Detta betyder att varje person i förvärvsaktiv ålder ska försörja ytterligare 0,74 personer som inte är förvärvsaktiva.

Det ser väldigt olika ut i landet. Jag tittade på statistik för Pajala, där förhållandet är 1,09, och för Solna, där förhållandet är det motsatta.

Detta är alltså ett snitt för landet, men det ser väldigt olika ut i landet också utifrån den högkonjunktur som vi befinner oss i. Det tycker jag är väldigt oroande. Min kommun, Flen, ligger 57 minuters tågresor härifrån. Vi har en arbetslöshet som är över 10 procent och ser nu hur försörjningsstödet i kommunen ökar väldigt kraftigt. När lågkonjunkturen kommer blir det dessutom katastrof för kommuner som ligger mycket längre från tillväxtområden. Min kommun ligger i ett stort tillväxtområde, och ändå ser det ut på detta sätt.

Frågorna är många, och oron hos SKL och deras medlemskommuner och landsting är stor. Chefsekonomen på SKL säger att man från och med 2018 förväntar sig att behovet av välfärd ökar betydligt snabbare än skatteintäkterna. Det var detta gap som ministern tog upp i sitt svar.

Det krävs omfattande åtgärder. Det måste vara fler människor som arbetar. Det måste vara fler som betalar skatt till vår gemensamma välfärd. Det krävs en rad åtgärder för att täppa till gapet mellan kostnader och intäkter, som enligt SKL:s uträkning är omkring 59 miljarder kronor. Detta gäller alltså om kommuner och landsting fortsätter på precis samma sätt som de gör i dag.

De kommunala verksamheterna kommer att behöva ett ökat fokus på att arbeta annorlunda, med allt från tekniskt nytänkande till förebyggande vård och omsorg. Det överskott som kommunsektorn och landstingssektorn beräknas få för 2018 kommer väldigt tydligt att vända nedåt från 2019. Om man inte gör någonting kommer gapet att vara 62 miljarder år 2022, har SKL beräknat.

Det är valår, och vi kan stå här och ha politiska diskussioner. Men detta är en riktig oro för hur vi ska klara det framöver. Vi måste vara fler som hjälps åt för vår gemensamma välfärd. Fler måste i arbete, och då måste

företagarpolitiken hänga ihop. Det går inte att bara vidta åtgärder som in-
stegsjobb. De är otroligt viktiga, men man måste också bejaka företagsam-
heten i landet. Så är det inte i dag.

Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag välkomnar verkligen en moderat riksdagsledamot som bekymrar sig för välfärdens långsiktiga finansiering. Det är något som vi från regeringens sida har arbetat med från dag ett när vi klev in i Regeringskansliet. Vi tog itu med de stora underskotten i de offentliga finanserna, för om man inte har ordning och reda i ekonomin har man heller ingen långsiktigt stabil finansiering av välfärden.

Vi har vänt stora underskott till att nu ha ordning och reda i statsfinanserna. Vi har också betalat av 10 procentenheter på statsskulden, så vi har nu den lägsta statsskulden sedan 1977. Det är ett viktigt sätt att rusta sig för den nya demografiska situationen.

Något annat som är viktigt, som Lotta Finstorp också påpekar, är att många människor är i arbete. Det är därför vi har haft ett tydligt fokus på att fortsätta pressa tillbaka arbetslösheten. Vi kan se att regeringens politik har lett till att färre människor är arbetslösa och att det är fler som arbetar i Sverige. Sverige har nu den högsta sysselsättningsgraden i EU, och mer än så faktiskt. Vi har den högsta sysselsättningsgrad som EU:s statistikbyrå någonsin har uppmätt i något EU-land. Vi behöver naturligtvis fortsätta att arbeta för att ännu fler ska komma i arbete, komma bort från arbetslöshet och också kunna arbeta heltid.

En sak är väldigt tydlig för mig: Ska vi klara den demografiska utmaningen är det inte skattesänkningar som är svaret. Om vi bekymrar oss för välfärdens finansiering kan svaret rimligen inte vara att sänka skatten.

Moderaterna vill sänka skatten med över 30 miljarder kronor redan i år och har utöver det en stor och omfattande skattesänkaragenda. Vi har hört Ulf Kristersson säga att den mest prioriterade skattesänkningen är för dem som tjänar mest. Det handlar alltså om att höginkomsttagare som tjänar 120 000 i månaden ska få en skattesänkning på 9 000 kronor varje månad. Hur tänker sig Lotta Finstorp att man ska kunna anställa fler lärare, undersköterskor och läkare med dessa omfattande skattesänkningar?

Nu är jag förstås orolig att det blir som under den förra alliansregeringens period, då bristande stöd från alliansregeringen ledde till stora revor i välfärden som lämnades efter.

Anf. 11 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Jag tackar ministern för en seriös debatt, även om jag hade önskat att vi hade sluppit stå här och slå varandra i huvudet med skattehöjarpartiet respektive skattesänkarpartiet.

Det kan inte ha gått finansministern förbi att vi hade en historisk recession i mer eller mindre hela världen, som började 2008 och som Sverige kom ganska skadeslöst ur tack vare en klok allianspolitik.

Ser inte ministern att det finns en problematik i att den som vill plugga, skaffa sig en examen, ett arbete och jobba extra, ta i det där lilla extra, inte får behålla nästan någonting i plånboken? Ser inte ministern, som jag, att man måste titta på var gränsen går för hur mycket människor kan beskattas? Till slut tycker man att man lika gärna kan fortsätta att gå på försörjningsstöd, för incitamentet i dag för att gå från försörjningsstöd till arbete

är så lågt att det i så fall är andra drivkrafter än ekonomin som gör att man går upp tidigt på morgonen, går och kämpar på ett arbete, kanske får börja med en låg ingångslön, vilket vi tycker är riktigt. Man kan inte sätta för höga ingångslöner för enklare arbeten, för då kommer aldrig människorna att få de här jobben. Det måste också finnas en skillnad mellan dem som kämpar och gör rätt för sig och dem som blir kvar i bidragssystemet.

Jag är socionom och tjänstledig från Socialförvaltningen. Jag har jobbat mycket med de här frågorna. Jag har inte har jobbat så mycket med försörjningsstödet men med utsatta familjer. Om man går på försörjningsstöd blir det till slut en vardag att man har ungefär samma nivå som den som har ett lågavlönat arbete. Då är frågan: Är det där man ska vara kvar? Eller vilka incitament finns det?

Vi människor fungerar så att om vi har mer pengar i plånboken är det detta som driver oss väldigt mycket, i stället för att hämta ut bidrag varje månad. Nu ser vi att försörjningsstödet ökar i nästan varje kommun och i de kommuner som också tog det största ansvaret när vi fick stora migrationsströmmar. Det var i de kommunerna som det fanns lediga bostäder. Det var i de kommunerna som arbetslösheten hade bitit sig fast, och människor hade flyttat därifrån. Det är inte rocket science, utan så ser det ut. Det är i de kommunerna som det fortfarande finns för lite arbete i företagen. Det är också där som nya företag startas i mindre utsträckning. Det är liksom en ond cirkel hur Sverige slits isär, som Socialdemokraterna sa i valrörelsen 2014. Vi ser det väldigt tydligt nu ur kommunsektorsynpunkt.

Jag brukar träffa Småkom, som är en organisation för de allra minsta kommunerna. Många kommuner ligger utanför tillväxtområden, och de förstår inte hur de ska klara, som ministern säger, att gruppen med äldre äldre växer och att vi får många barn med behov av skolgång. Och detta är kommuner där skatteunderlaget är väldigt svagt.

Jag vet inte vad svaret på frågan är från regeringen i dag. Det verkar vara att man ska höja skatten för de rika, och de rika är alltså de som tjänar över brytpunkten, ungefär 37 000. Det är de som ska beskattas mer. Jag skulle vilja att finansministern vidareutvecklar det ytterligare.

Anf. 12 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Lotta Finstorp är bekymrad över att en del som får försörjningsstöd inte har tillräckligt starka drivkrafter för att arbeta eftersom det finns många lågavlönade arbeten. Jag tycker också att det är ett problem med låga löner i Sverige, men det verkar jag inte dela med Moderaterna i övrigt eftersom Moderaterna ju vill lagstifta i Sveriges riksdag om att sänka lönerna.

Lotta Finstorp bekymrar sig också över att vissa kommuner riskerar att få ett stort försörjningsstödsansvar när personer som har fått introduktionsersättning i stället riskerar att hamna i försörjningsstöd. Det är ett bekymmer som jag delar. Där kanske Lotta Finstorp möjligen kunde ta en diskussion med sina partivänner i en del av de kommuner som har tagit hand om nyanlända enligt bostättningslagen men nu kastar ut dem från deras borden. Att moderater på Lidingö och andra rika Stockholmsförorter inte tar sitt ansvar gör naturligtvis att ansvaret i stället hamnar i kommuner som redan har tagit ett stort ansvar. Om vi kunde samarbeta mer kring detta i Sveriges riksdag tror jag att det vore väldigt bra.

Lotta Finstorp tycker att vi inte ska slå varandra i huvudet med skatter. Nej, men problemet är att här finns en väldigt tydlig konfliktlinje i svensk politik som just när det gäller välfärdens finansiering är helt central. Min bedömning är att vi kommer att klara den demografiska utmaningen med de skatteintäkter som nu ligger i prognosen, givet att vi prioriterar den. För mig är det otroligt viktigt att vi prioriterar välfärden och ser till att kommuner och landsting har de resurser som krävs för att klara den demografiska utmaningen.

Självklart ska vi fortsätta arbeta för att fler ska komma i arbete. Det kommer dock inte att räcka, utan vi måste lägga mer av statens skatteintäkter till kommuner och landsting. Men det kan man ju inte göra när man går till val på en mycket omfattande skattesänkaragenda, som Moderaterna gör. Ni vill sänka skatten med 30 miljarder redan i år och därutöver gå fram med mycket offensiva skattesänkningar för mig och andra höginkomsttagare. Då blir jag naturligtvis bekymrad över att det ska bli på samma sätt som det var under alliansregeringen, som gick fram med mycket omfattande skattesänkningar på nationell nivå. Man använde resurserna till skattesänkningar i stället för att stötta kommuner och landsting. Det gjorde att kommuner och landsting fick kämpa med sina problem.

Det är helt korrekt att det var en stor finanskris under 2008–2009. Men problemet var att Moderaterna då valde att sänka skatten snarare än att stötta kommuner och landsting tillräckligt mycket med de resurser som de behövde.

Anf. 13 LOTTA FINSTORP (M):

Herr talman! Det finns åtskilliga rapporter och undersökningar som visar att Sverige gjorde helt rätt under den kraftiga lågkonjunkturen från 2008. Vi är ett exempel i världen eftersom alliansregeringen lyckades klara av denna stora recession. Människor i Sverige upplevde inte riktigt hur illa det var. Jag står jättegärna och slår mig för bröstet för det, för vi gjorde helt rätt.

Denna regering har sparat betydligt mindre i högkonjunktur än tidigare regeringar, och det kommer vi att få äta upp när det blir lågkonjunktur.

Jag är den första att erkänna att detta med boställningsorter är ett problem. Men har man kommit som flykting till en mindre ort, bott där under två år och etablerat sig bland befolkningen – det finns många goda exempel på det – väljer man ofta att bo kvar. Det handlar också om att hyresnivåerna är lägre.

Att försöka hitta en bostad i Stockholmsområdet är svårt för alla, inte bara för den som är ny i landet – även om startsträckan då blir ännu längre. Bostadsbristen slår hårdast i storstadsområdena och framför allt i Stockholm.

Detta är absolut ett problem, och vi måste få det att fungera bättre. Om det bara fanns arbete och företag som vågar anställa några till på de mindre orter dit de nyanlända kommer skulle man kunna nå långt i introduktionen till det svenska samhället.

Sverige behöver fler som arbetar och betalar skatt, inte färre, och enligt Arbetsmarknadsekonomiska rådet skulle enkla jobb kunna vara vägen dit.

Anf. 14 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Här har vi ännu en moderat riksdagsledamot som menar att resurserna till välfärden ökade tillräckligt mycket under Alliansens tid vid makten. Visst ökade utgifterna, men det var inte tack vare alliansregeringen. Tvärtom var det så att 261 av 290 kommuner tvingades höja skatten på grund av alliansregeringens passivitet under finanskrisen. Stödet till kommunerna räckte helt enkelt inte till.

Resultatet såg vi alla i det att antalet anställda i välfärden minskade som andel av befolkningen. Vi måste faktiskt gå tillbaka till 90-talets budgetsanering för att se en lika stor minskning av antalet välfärdsanställda per invånare.

Nu har regeringen lagt om politiken, och vi ser en annan utveckling. Antalet anställda i välfärden ökar, tack vare att regeringen har prioriterat detta och ökat resurserna med 35 miljarder kronor.

Men det är bara början. Sverige går nu på allvar in i ett demografiskt skifte, och de kommande åren blir det 300 000 fler barn och 300 000 fler äldre. Då måste vi utbilda och anställa undersköterskor, lärare, förskollärare och alla andra som jobbar med barn och äldre för att barn och äldre ska ha det tryggt. Detta vill jag göra; så ser mitt program för framtiden ut, och det är fullt möjligt om vi väljer att prioritera.

Moderaterna gör en annan prioritering. De vill sänka skatten mest för dem som tjänar mest. Men en sak vet vi alla: Det går inte att anställa en enda undersköterska, läkare eller lärare med skattesänkningar, och det blir välfärden som får ta smällen igen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2017/18:388 om satellituppskjutning och rymdstrategi

Anf. 15 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Penilla Gunther har frågat närings- och innovationsministern om den statligt stödda satsningen på satellituppskjutning är samhällsnyttig i vidare bemärkelse, det vill säga om den leder till att övrig svensk rymdverksamhet stärks eller om den i stället leder till undanträngningseffekter.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Svensk rymdverksamhet håller hög kvalitet, och den av riksdagen beslutade ökningen av anslaget till Rymdstyrelsen möjliggör ytterligare satsningar på rymden och bidrar till att Sverige kan fortsätta att vara en framstående rymdnation.

Rymdforskning är exempelvis avgörande för att förstå och hantera den globala miljö- och klimatutmaningen. Vårt samhälle är beroende av rymdteknik, och rymdverksamhet kan även leda till innovationer och tillämpningar inom andra områden.

Regeringen gav i september 2017 ett uppdrag till Rymdstyrelsen att i samverkan med Svenska rymdaktiebolaget undersöka förutsättningarna att på affärsmässiga grunder skjuta upp små satelliter från Esrange.

I analysen som inkom i januari 2018 gjordes bedömningen att förutsättningar finns för Svenska rymdaktiebolaget att bedriva uppskjutning av satelliter med full kostnadstäckning förutsatt att investering i etablering av förmågan täcks från andra källor.

Regeringen har mottagit resultatet av Rymdstyrelsens undersökning, och frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Anf. 16 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Vi hade en interpellationsdebatt i oktober, och då gällde frågan i första hand en kommande rymdstrategi. Då sa statsrådet att det nog inte skulle bli någon strategi utan en skrivelse. Nu har sista datum för inlämning av propositioner passerat, så därför undrar jag om det över huvud taget kommer något på detta område som går att läsa under de kommande månaderna. Jag är inte den enda som väntar på detta, utan det finns en spänd förväntan i hela denna bransch i Sverige.

I västra Sverige, på min hemmaplan, finns det ett antal verksamheter som är stora aktörer inom satelliter och raketer i rymdverksamheten. När denna fråga dök upp var det faktiskt närings- och innovationsminister Damberg som hade ett pressmeddelande om att det skulle skjutas upp satelliter. Det väckte en viss förvåning, dels för att det inte var det statsråd som står här som marknadsförde detta, dels för att man inte tidigare hade hört talas om denna satellituppskjutning.

Själv tänkte jag att detta väl verkligen borde ligga i en strategi om man har tänkt det redan innan. Det är ju en ny och kostsam investering inom ett helt nytt verksamhetsområde för Sverige, och detta ska alltså ske samtidigt som existerande rymdverksamhet som har byggts upp under lång tid är satt under hård ekonomisk press. Vi har i dag ett läge då både nationella verksamheter och internationella samarbeten tvingas hålla sig på rekordlåga nivåer. Då kan man fråga sig om detta verkligen är det viktigaste regeringen kan göra vad gäller rymdverksamheten.

När det gäller satelliterna konkurrerar vi dessutom med Norge. Min fråga blir därför: Har man över huvud taget diskuterat rymdpolitik på nordisk nivå? Jag har suttit i Nordiska rådets presidium ett par år, och denna fråga har inte fått någon större uppmärksamhet på denna nivå. Men det kanske den har i Nordiska ministerrådet, vad vet jag? Jag ställer frågan av ren nyfikenhet.

Varken Norge eller Sverige är stora länder inom rymdverksamhet, och då kan man fråga sig om det är ekonomiskt och samhällsnyttigt viktigt att både Norge och Sverige jobbar med satellituppskjutningar. Dels kostar de ju skattebetalarna ganska mycket, dels, såvitt jag förstår, gynnar de inte vår inhemska industri.

Min två frågor är alltså: Vad händer med rymdstrategin? Vilken är nytan med satellituppskjutningarna?

Anf. 17 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Jag tackar Penilla Gunther för följdfrågorna.

När det gäller strategin kommer den i form av en skrivelse. Den har blivit försenad och kommer att lämnas till riksdagen under maj månad. Förseningen beror dock inte på frågan om Eorange, utan det är andra frågor som behöver beredas vidare.

Att det inte är en proposition är för att den inte kommer att innehålla konkreta förslag för riksdagen att debattera utan strategiska frågeställningar om hur Sverige ska kunna vara en stark rymdnation även framöver och vilka inriktningar vi ska välja.

En viktig del är naturligtvis det riksdagsledamoten redan har tagit upp, nämligen att vi har en stark och bra rymdindustri som är konkurrenskraftig och världsledande inom tillverkning av vissa komponenter – framför allt när det gäller så kallade uppströmstjänster och att bidra till raketutveckling till exempel för stora satellitprogram som vi deltar i både i ett europeiskt samarbete och i andra internationella samarbeten. Det här kommer inte att beröras av en eventuell investering i Esrange.

Vi har som sagt haft väldigt mycket arbete som rör Esranges utveckling men även frågan hur svensk rymdverksamhet ska utvecklas framöver. Vi hade en utredning som leddes av Ingemar Skogö och som lämnade sitt betänkande för över två år sedan. Vi har också haft Jan Nygren som särskild utredare, och han har tittat på just hur vi skulle kunna utveckla Esrange till exempel när det gäller uppskjutning av mindre satelliter i omloppsbana.

Det känns lite speciellt att vi sedan 50 år tillbaka har en rymdbas med enorm kunskap om att skjuta upp inte bara sondraketer utan även så kallade atmosfärballonger. Där finns det väldigt mycket kunnande, och där är Rymdaktiebolaget en av världens största nedtagare av satellitinformation på kommersiell grund. Allt detta sammantaget gjorde att Jan Nygren såg att det finns potential att utveckla vår rymdbas även när det gäller det som går under begreppet ”new space”, alltså nya rymdverksamheter som bland annat baseras på att man skjuter upp mindre satelliter i olika konstellationer för att ta ned information som rör vår egen planet.

För att utveckla detta och se om det finns en affärsmässig grund gav jag och närings- och innovationsminister Mikael Damberg i uppdrag till Rymdstyrelsen och Rymdaktiebolaget att tillsammans titta på om det går att göra det här på kommersiell grund. Slutsatsen blev också just att man kan göra det på kommersiell grund, med kommersiella aktörer, förutsatt att vi klarar själva grundinvesteringen i infrastruktur för att utveckla rymdbasen. Därför skulle inte driften belasta till exempel Rymdstyrelsens budget och inte tränga undan det vi gör bland annat i de internationella samarbetena och som gynnar vår viktiga rymdindustri.

Detta ska alltså inte alls innebära undanträngningseffekter utan vara just tillförande verksamheter som gör att vi både blir duktiga på uppströmstjänster och utvecklar vår förmåga att ta till vara all den information som satelliter ger. På det sättet kan det stärka annan industriverksamhet, digitalisering och även det viktiga miljö- och klimatarbetet.

Anf. 18 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! När det gäller den utredning som Jan Nygren har gjort och som det har talats en del om – men som ingen har sett, i alla fall ingen utanför Regeringskansliet – är nyfikenheten naturligtvis stor både från politiskt håll och från industrin.

Man kan ju fråga sig vad det är som gör att det har tagit sådan tid från det att Skogös utredning, som vi har diskuterat här tidigare, blev klar till att man kom fram till – knappt – en skrivelse. Man tar ändå beslut om en stor satellitsatsning som *förhoppningsvis* går att göra på kommersiell

grund, men den innebär att man egentligen inte gynnar den befintliga rymdindustrin så som den ser ut i Sverige i dag. Den är nämligen inte i första hand inriktad på den här typen av småsatelliter.

Man kan alltså fråga sig hur strategin verkligen ser ut från regeringens sida. Om man nu vill ha en livskraftig rymdindustri i Sverige ska man kanske satsa på det industrin är duktig på. Den har en väl känd och erkänd kompetens inom olika områden, inte minst motorer och raketmotorer – till både flyg och rymd, skulle jag säga.

Om vi räknar med att det ska finnas en samhällsnytta i Sverige av de satsningar som ändå görs på rymden kan man ju också tänka sig att det ska finnas en affärsmässig utredning kring detta. Som jag sa i mitt tidigare inlägg har vi Norge nära, till exempel Andøya Space Center. Hur ser man på det? Har man gjort något slags marknadsundersökning på det hela så att man faktiskt vet att det kommer att löna sig precis som man har tänkt, eller finns det bara en önskan att vi i Sverige ska kunna ta en större andel när det gäller just satelliterna?

Som jag skrev i min interpellation till ministern har Sverige haft ett ambitiöst nationellt rymdprogram. Det gäller inte minst klimatforskning och mätvärden som går att använda på olika sätt, och det har naturligtvis jättestor betydelse för tillväxt, kunskap och konkurrenskraft. Men när branschen ser att man från regeringens sida satsar på ett nytt område är det klart att frågan infinner sig: Var ska vi få plats med våra verksamheter? Vi har inte sett en rymdstrategi, och vi har inte sett någon skrivelse – men det kommer ändå en verksamhet till stånd som man säger ska klara sig på kommersiella villkor.

Jag måste ändå fortsätta ställa frågan. Har man gjort en marknads-mässig utredning, inte minst på nordisk nivå, när man diskuterar de här frågorna? Annars kanske det kan vara ett gott råd att faktiskt ha ett gemensamt möte om nordisk rymdstrategi.

Anf. 19 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack för de fortsatta frågorna, Penilla Gunther!

Som jag sa är det inte på grund av Eorange som skrivelsen om en ny rymdstrategi är försenad, utan det rör andra områden som behöver ytterligare kompletteringar och djupdykningar. När det gäller Eorange har vi som jag sa just gett i uppdrag till Rymdstyrelsen och Rymdaktiebolaget att tillsammans ta fram både den marknadsanalys och den affärsplan som nu har överlämnats till regeringen och som vi har tagit del av. Det är naturligtvis en jätteviktig del i hur vi sedan väljer att gå vidare, men många frågor återstår att lösa.

En av dem är det riksdagsledamoten själv pekar på, nämligen hur samarbetet med Norge ska se ut. Det känns ju oerhört viktigt att vi kan hitta ett samarbete mellan de två unika platser vi har här uppe i norra Europa. Det är också viktigt att sätta in detta i ett europeiskt perspektiv; nu är det flera europeiska länder som tittar på möjligheten att bygga rymdbaser helt från scratch. Vi har redan en, genom Eorange, och det kan vara en del i den europeiska strategin att ha ett oberoende tillträde till rymden. Det här ska alltså naturligtvis diskuteras inom den europeiska rymdverksamheten.

Jag känner som sagt att vi är ganska trygga med den marknadsanalys som har gjorts. Det här är ett växande fält, och många av våra industrier är delaktiga i det som nu händer med mindre satelliter. Jag var och besökte

Ruag i Linköping, och de jobbar som sagt med till exempel det stora projektet Oneweb, som handlar om att få upp mindre satelliter i omloppsbana för att kunna erbjuda internet till de områden i världen som inte har det i dag. Det finns alltså många saker de är inblandade i även när det gäller den så kallade new space-industrin.

Det kommer också att kräva utveckling av till exempel nya typer av bärraketer för att kunna skjuta upp mindre satelliter. I dag skjuts de mindre satelliterna upp framför allt på stora bärraketer och får alltså åka så kallad piggyback på de stora satellituppskjutningarna, men tanken här är just att se om man kan utveckla detta så att man själv kan besluta när och var de ska skjutas upp. Det är ett utvecklingsarbete där Sverige skulle kunna vara bland de första att erbjuda detta, men det kräver som sagt mer. Det kräver framför allt en investering i infrastrukturen för Esrange. Vi behöver också hitta en finansiering för det hela innan det kan bli verklighet.

Skrivelsen och strategin kommer alltså inte att handla om att fatta beslut om det här. Det är en parallell process som självklart också hänger samman med ett budgetarbete. Strategin kommer att handla om hur vi tycker att Sverige ska utvecklas som rymdnation.

Sverige är redan i dag en framstående rymdnation. Men frågan är om vi ska fortsätta att enbart koncentrera oss på uppströmstjänster i de stora internationella satellitprogrammen eller om vi kan göra mer. Regeringen ser en stor potential i att utveckla tjänster, nya företag och innovationer i de så kallade nedströmstjänsterna. Detta kommer skrivelsen förmodligen att behandla i första hand.

Anf. 20 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Förra året startades inkubatorer i anslutning till rymdindustrin. Det är något jag själv har sett hemma i Trollhättan. Där finns Innovatum Science Center som har en sådan inkubator. Det är jätteviktigt att få fram innovationer på området, vilka kan stimulera industrin på lång sikt i ett land som Sverige. Vi har mycket högteknologisk industri och ett intresse för rymden. Som ministern påpekade har vi även en långvarig verksamhet, inte minst med Esrange.

Min farhåga och anledningen till att jag ställde interpellationen till ministern är att det här handlar om mycket långsiktig verksamhet. Det tar otroligt lång tid att framställa de produkter som krävs för verksamheter som denna. Industrin är naturligtvis oerhört intresserad av en strategi på lång sikt så att man kan planera sin verksamhet.

Personligen är jag intresserad av att vi ska kunna skapa arbetstillfällen i landet även inom detta område. Då måste utbildning och forskning till stånd som kan stimulera människor att ta del av detta och vilja bli en del av industrin.

Jag har en slutfråga till ministern. Vi behöver kompetens inom industrin under ganska lång tid framöver, men den måste starta nu. Hur tänker ministern få in detta i strategin?

Anf. 21 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Herr talman! Tack, Penilla Gunther, för en väldigt angelägen och intressant diskussion och debatt om Sverige som en stark framtida rymdnation! Jag delar helt din uppfattning vad gäller utbildnings- och forsknings-satsningar. Därför är jag glad över att riksdagen beviljade ytterligare

40 miljoner till Rymdstyrelsen. Det är precis vad som behövs för att fortsätta stärka forskningen.

Vi har på många sätt en världsledande forskning och oerhört attraktiva utbildningar. Det gäller både forskarutbildningar och grundutbildningar på området. De universitet och institut som jobbar med dessa frågor är väldigt angelägna om att fortsätta hålla hög kvalitet och locka människor till utbildningar. Det kan bli ännu tydligare med en sammanhållen rymdstrategi.

Jag vill understryka det som Penilla Gunther tar upp om hur viktigt det är att detta kopplas ihop med annan industri. Det är en sak att många människor från norr till söder sysselsätts i den direkta rymdverksamheten. Men vad som är fascinerande med rymdverksamhet, rymdindustri och rymdforskning är att vår kunskapsbild tänjs så mycket att vi får möjlighet att också använda den här kunskapen till innovationer inom andra industriverksamheter. Det är detta som gör rymdverksamheten så fantastiskt bra.

Av dem som jobbar inom rymdverksamheten är 70–80 procent riktigt högtbildade. Det handlar om verkligt avancerade jobb som skapar enormt mycket ny kunskap och innovationsförmåga.

Jag är helt säker på att man genom att skapa kluster för innovation och samarbete kommer att stärka Sverige, inte bara som rymdnation utan också som en ännu starkare industrination.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2017/18:386 om svensk gruvnäring och cirkulär ekonomi

Anf. 22 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Penilla Gunther har frågat mig hur ett förbud mot uranbrytning går ihop med utveckling av svensk gruvnäring och behovet av innovationskritiska metaller.

Regeringen beslutade den 21 mars 2018 att överlämna propositionen *Förbud mot utvinning av uran* till riksdagen. Förbudet införs i miljöbalken och gäller för gruvverksamhet med utvinning av uran som huvudsaklig produkt och biprodukt samt återvinning av uran ur utvinningsavfall. Förbudet omfattar däremot inte gruvverksamhet som avser järnmalm, övriga basmetaller, sällsynta jordartsmetaller eller andra mineraler där mineralet bryts, provbryts, bearbetas eller fysikaliskt eller kemiskt anrikas för andra ändamål än för att använda uranets fissila egenskaper. Utvinning av uran sker i dag inte i Sverige.

I minerallagen tas uran bort som koncessionsmineral. Ändringen innebär att det inte längre blir möjligt att bevilja undersökningstillstånd eller bearbetningskoncession för uran. Undersökningsmetoder som använder uranets egenskaper för att hitta koncessionsmineral för vilka undersökningstillstånd meddelats påverkas dock inte av lagändringen.

Förslaget innebär således att det fortsättningsvis kommer att vara möjligt att prospektera efter och utvinna så kallade innovationskritiska metaller och mineraler i Sverige.

Regeringen ser ett behov av att öka kunskapen om och förutsättningarna för hållbar utvinning av innovationskritiska mineraler i Sverige – dels

för att säkerställa hållbart producerade metaller till EU:s industrier, dels för att säkerställa tillgången till de mineraler som krävs för utfasning av fossila energikällor och att byta ut dessa mot exempelvis vindkraft och solenergi. Regeringen har därför gett Sveriges geologiska undersökning i uppdrag att kartlägga möjligheterna för utvinning av innovationskritiska metaller och mineraler i Sverige (N2018/01044/FÖF). Länder som både har tillgång till mineraler och metaller och möjlighet att förädla dessa inom landet har goda möjligheter att säkerställa ökade ekonomiska intäkter och arbetstillfällen.

Anf. 23 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Jag blir lite nyfiken, och man ställer väl frågor för att få svar. Som jag skrev i min interpellation finns en tvetydighet hos regeringen. Statsrådet fick i oktober en väldigt trevlig rapport från Tillväxtanalys om innovationskritiska metaller. Den glädde mig mycket, eftersom den visar en framåtanda och tanke avseende cirkulär ekonomi i Sverige.

Vi har diskussioner på området när det gäller återvinning av mobiler, datorer, pekplattor och så vidare. Men det kommer inte att räcka till för behovet av dessa produkter. Desto viktigare tycker jag att det är att vi får till cirkulär ekonomi i Sverige. Vi måste kunna gå från produktion till återvinning. I vårt land har vi otroliga möjligheter för att utvinna flera av de metaller som krävs.

Av detta skäl har den aviserade och numera avlämnade propositionen om förbud mot uranbrytning diskuterats mycket i olika sammanhang. Frågan om nyttan med ämnet för propositionen har lyfts upp. När Lagrådet nu har yttrat sig om detta kan man först och främst konstatera att det inte förekommer någon uranbrytning i Sverige i dag. Ingen har heller ansökt om det.

Man säger från Lagrådets sida att det mot den angivna bakgrunden är svårt att se vad remissens lagförslag tillför den reglering som redan finns. Det är klart att detta är en väldigt intressant uppfattning från Lagrådet, som ska bedöma huruvida en kommande lagstiftning är tillämpbar och tillräckligt bra eller stark och så vidare. Där säger man att det här inte kommer att föra med sig någon nytta över huvud taget.

Ministern redogjorde dock just för att förbudet inte ska omfatta gruvverksamhet som avser järnmalm, basmetaller och så vidare. Men det är precis här diskussionen ligger. Tveksamheten mot förbud mot uranbrytning har att göra med att det skulle innebära att man faktiskt inte kunde plocka upp annat heller, eftersom mycket av det som plockas upp ur marken faktiskt är uranberikat. Det är inte något som jag har hittat på själv, utan det finns geologer som tydligt har uttalat det. Då blir det också en tveksamhet från investerare. Vad händer om det här förbudet införs? Vad händer om vi får upp uran och inte kan använda det? Om det råder ett förbud mot att ta upp det, vad gör vi då med det när det väl är uppe ur marken? Jag skulle gärna vilja höra ministerns åsikt om just det.

Anf. 24 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar Penilla Gunther för frågan. Det är sant att det inte sker någon uranbrytning i dag, men frågan har diskuterats under de

senaste 10–15 åren och kanske längre tid än så, eftersom det sker en del prospektering runt om i Sverige. Inte minst har kommuner runt om i Sverige varit väldigt oroade för detta. De känner att de inte vill ha en urangruva i närheten av sig eller i sin kommun. Det här har varit en diskussion under lång tid, och vi har velat ta ett steg vidare och göra det tydligt att vi i Sverige inte ser uranbrytning som en framtidsbransch. Ändå är det så att vi definierar upp gruvsektorn i Sverige; den traditionella gruvnäringen är fortsatt väldigt viktig för oss.

Vi har gett uppdrag till både Tillväxtanalys och SGU; de ska analysera potentialen för de här innovationskritiska metallerna. Flera myndigheter har fått ytterligare uppdrag att jobba med de här frågorna. Vi har också gått vidare med en diskussion om att hållbarhetsmärka metaller och mineraler i framtiden, så att man skapar en ytterligare drivkraft för de länder och företag som ligger långt framme när det gäller hållbar gruvnäring och ger dem ytterligare stöd i utvecklingen. Det är samma sak som vi har haft på skogsområdet, där privata aktörer har gjort certifieringssystem och drivit hållbarhetsarbetet. Nu har vi gett ett sådant uppdrag för att se om Sverige på något sätt kan driva på för att också hållbarhetsmärka metaller och mineraler efter de skandaler som ägt rum i många länder.

Sverige sitter på en potentiell guldgruva, eller vad man nu ska säga, med de metaller och mineraler som finns i berggrunden. Men just eftersom det har varit en osäkerhet kring uran ville vi tydliggöra att uran inte är en metall som vi ser framför oss att vi ska börja öppna för gruvbrytning av. Blir det så att detta inte tillför någonting nytt är det inget problem. Men jag skulle vilja säga att alla de kommuner som yttrade sig över utredningen förespråkade ett förbud. Det har alltså funnits en uppfattning runt om i Sverige om att det här är viktigt.

Jag uppfattar ändå att Penilla Gunther inte har sagt – inte i den här diskussionen i alla fall – att vi tror att det är just uranbrytningen som är det viktiga; det är de andra metallerna och mineralerna som är det. Där kan jag lugna Penilla, för det är exakt det som är poängen med den här lagstiftningen. Vi säger att det här inte ens ska påverka möjligheten att söka efter de här metallerna och mineralerna. Uran är en metall som man kan söka efter för att förstå var de andra metallerna och mineralerna är. Om man däremot plockar upp uran måste man ta hand om det och deponera det under säkra tillstånd, så att det inte drabbar miljön på något sätt. På så sätt blir det en tydlighet i att det inte blir möjligt att utvinna detta och sälja det vidare. Jag tror att lagstiftningen blir tydlig på det här sättet. Om riksdagen gör som propositionen föreslår får vi en lagändring som börjar gälla den 1 augusti i år.

Anf. 25 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag tackar för svaret från ministern.

Det är ett bekymmer när två ledamöter i regeringen inte har samma åsikt. Jag hade den här diskussionen med miljöminister Karolina Skog för någon månad sedan. Hon hade beställt rapporten från Naturvårdsverket. SGU undrade varför den gjorts av just Naturvårdsverket, som inte har särskild kunskap om just det här området. En månad efter det kom närings- och innovationsministerns rapport från Tillväxtanalys, som tyckte någonting helt annat. Det blir en krock, utifrån sett. Både industrin och vi som sitter i den här kammaren måste kunna se hur allting hänger ihop. Men det

är precis det som man inte har kunnat se vare sig från politiskt håll – det tror jag gäller många av oss i alla fall – eller från industrin. Jag har haft flera samtal och möten med oroliga personer som jobbar inom gruv- och mineralindustrin. Man förstår inte hur två ministrar i samma regering kan ha helt olika uppfattningar.

Den här propositionen har egentligen inte någon verkan. Jag kan hålla med ministern om att den kanske inte heller gör någon skada. Så kan det vara. Men den gör definitivt ingen nytta. Då kan man ju fråga sig varför den över huvud taget läggs fram.

Ministern tar upp frågan om kommuner som är oroliga för att någon skulle vilja bryta uran och som måste ta ställning. Men till och med Lagrådet uttrycker tydligt i sitt svar att det inte är rimligt att regeringen enligt förslaget ska pröva tillåtligheten av en verksamhet som aldrig kan få tillstånd. Nej, och då är det ju återigen ingen som helst nytta med förslaget. Är det bara en politisk markering, speciellt från Miljöpartiets sida, av att man egentligen inte vill ha några gruvor i det här landet? Då går det ju stick i stäv med närings- och innovationsministerns inställning, vilken i stället går ut på att utöka möjligheterna för svensk gruvindustri – som har funnits i det här landet i generationer och som har bidragit till landets välstånd – så att vi ska kunna utvecklas där.

Min fråga till ministern kvarstår ändå. Kommer det att vara möjligt att utvinna de här innovationskritiska metallerna, som det sägs i ministerns svar, om den proposition som lagts fram så småningom antas i riksdagen? Kommer möjligheten att minska? Finns det en bedömning av det?

Anf. 26 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Först vill jag vara tydlig med att det för regeringen är viktigt att inte öppna för utvinning av uran i Sverige. Men om nu ni i Kristdemokraterna inte tycker att det är så viktigt tänkte jag att det kanske inte spelar så stor roll, om ni ändå ser det som att man med dagens lagstiftning antagligen inte får öppna en urangruva i Sverige. Jag försökte föra en argumentation gentemot dem som tycker att det här är ett dåligt förslag men tror att det ändå inte är möjligt med uranbrytning. Formellt sett är det dock i dag med gällande lagstiftning fortfarande möjligt att pröva om man får öppna en urangruva i Sverige. Den möjligheten vill vi täppa till med den här lagstiftningen, som skapar en tydlighet. Detta har uppskattats inte minst av alla de kommuner som har yttrat sig om den här utredningen. Detta har varit en fråga under ganska lång tid.

Detta hänger också ihop med den stora energiöverenskommelsen, där även Kristdemokraterna var med och där vi säger att framtiden för det svenska energisystemet är att gå mot fossilfrihet. Det här hänger ihop, tycker jag, i en linje och en logik som fungerar.

Vi har varit tydliga. Det är inte bara jag som har gett uppdrag till Tillväxtanalys och SGU att utreda vad de här innovationskritiska metallerna kan innebära för Sverige. Det är ju regeringen som har gett myndigheterna det uppdraget. Hela regeringen står bakom både den här propositionen och de uppdrag som har gått till SGU och Tillväxtanalys att titta på de möjligheter som även de gröna innovationskritiska metallerna har för den gröna omställningen. Även om Sverige är ganska duktigt på återvinning i ett internationellt perspektiv kommer inte enbart återvinning av metaller och

mineraler att räkna till för den omställning som samhället behöver gå igenom.

Det kommer med den tekniska utveckling vi i varje fall har i dag att krävas flera av de här innovationskritiska metallerna. Vi har i svensk berggrund ett antal av dem. Myndigheterna påtalar att vi till och med har dem i en sådan omfattning att det antagligen skulle vara kommersiellt gångbart. Det måste undersökas, räknas på och också gås igenom. Det här är någonting som vi driver på och ser möjligheter i. Annars skulle myndigheterna inte ha fått uppdragen.

Däremot tycker vi inte att vi ska blanda ihop det med diskussionen om uranbrytning. Då tror jag att många grupper blir väldigt oroliga för om det snarare är så att de här innovationskritiska metallerna ska användas för att egentligen öppna urangruber runt om i Sverige, eftersom de ligger i ungefär samma områden och kan ha kopplingar till varandra. Det är otroligt viktigt att vara tydlig här så att man inte får ett folkligt motstånd mot de här innovationskritiska metallerna som vi behöver för den gröna omställningen i samhället.

Anf. 27 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Jag vill verkligen klargöra att Kristdemokraterna inte ser någon poäng med att vi skulle öppna för uranbrytning i Sverige. Vi har aldrig haft inställning att göra det. Däremot handlar det om att inte stänga möjligheten att i stället öppna nya gruvor. Vi behöver de här metallerna om vi ska bli fossilfria och framställa fler batterier för användning på många olika områden.

I många av kommunernas remissvar ligger att man är orolig över gruvbrytning över huvud taget oavsett vad det gäller. Det finns många naturresurser som man gärna vill använda, men man kanske inte alltid förstår eller tänker på hur de ska komma fram. Vi är beroende av svensk stålindustri. Det har vi inte minst sett med diskussionen vi har haft de senaste veckorna med Trumps ståltullar och allt detta.

Det är klart att det är viktigt att vi ser till att svensk gruvindustri får de investeringar som krävs för att kunna framställa de här innovationskritiska metallerna. Det är där jag vill avsluta debatten från min sida. Jag tackar statsrådet för svaren och hoppas på att vi gemensamt kan jobba för att det ska bli en öppning för gruvindustrin i Sverige och inte minst för framställningen av de här innovationskritiska metallerna.

Anf. 28 Närings- och innovationsminister MIKAEL
DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill börja med att återgälda tacket och tacka för tydligheten med att KD inte ser uranbrytning som en framtidsbransch för Sverige. Då kanske vi också kan få stöd längre fram för propositionen. Det är väldigt tydligt i propositionen att undersökningsmetoder som använder uranets egenskaper för att hitta andra mineraler inte påverkas av lagstiftningen. Vi har verkligen utformat förslaget på det sättet.

Jag ser precis som Penilla Gunther en potential i gruvnäringen. Det gäller den befintliga gruvnäringen i samhället när vi växer, bygger städer, broar och infrastruktur och kommer att behöva många av de metallerna och mineralerna. Men det gäller också i vår vardag med mobiltelefoner,

solpaneler, vindkraftsparker och elbilar. Där kommer man att behöva delvis nya metaller och mineraler för att driva den gröna omställningen.

Sverige har här goda förutsättningar. Förhoppningsvis kan de metaller och mineraler som finns i Sverige såväl i jorden men som i ökad användning av återvinning bli en framtidsbransch som skapar fler jobb och ännu mer exportintäkter till vårt land.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:91

26 mars

Svar på
interpellationer

§ 8 Svar på interpellation 2017/18:434 om böneutrop

Anf. 29 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUNKE (MP):

Herr talman! Richard Jomshof har frågat justitie- och inrikesminister Morgan Johansson om han delar den kritik som förts fram mot böneutrop och om han kan tänka sig att verka för ett förbud mot böneutrop. Interpellationen har överlämnats till mig.

Frågan om böneutrop aktualiserar bestämmelserna om religionsfrihet i regeringsformen och i Europakonventionen. Religionsfrihet innebär en rätt för den enskilde att välja religion men även att välja att inte ha någon tro. Samhället måste vara tydligt: Ingen får påtvingas någon religion, men det finns inte heller någon rätt att helt slippa att se eller höra religiösa uttryck i sin vardag.

Inskränkningar i fri- och rättigheter kan göras i vissa fall men måste då ske med stöd i lag och endast under angivna förutsättningar. Så hanteras rättsfrågor i en demokrati som slår vakt om de mänskliga rättigheterna och i en rättsstat.

Det har förekommit att en kommun har meddelat lokala ordningsföreskrifter som reglerar bland annat högtalarutsändningar. Aktuell frågeställning hanteras därför på lokal nivå av Polismyndigheten efter hörande av kommunen i enlighet med ordningslagens bestämmelser.

Jag vill också påminna interpellanten om att frågan om att förbjuda böneutrop från religiösa byggnader tidigare har behandlats av konstitutionsutskottet. KU uttalade då följande: "Religionsfriheten och föreningsfriheten är grundlagsfästa genom bestämmelserna i 2 kap. RF. Utskottet förutsätter att olika samfund och kommunerna och berörda myndigheter för en dialog för att nå en lösning vad gäller böneutrop som är hållbar och bra för alla parter."

Vi lever i en demokrati, och det står var och en fritt att ha uppfattningar om böneutrop. Även denna rättighet skyddas av våra grundlagar. Som kultur- och demokratiminister och som representant för regeringen delar jag inte den kritik som frågeställaren hänvisar till, och jag kommer inte att verka för ett förbud av böneutrop på nationell nivå.

Anf. 30 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Den 26 april 2013 ljöd det första böneutropet från minareten i moskén belägen i Fittja. Det var mig veterligen det första böneutropet någonsin från en moské på svensk mark. Efter beslutet att tillåta böneutrop i Fittja

har liknande krav framförts från andra håll, bland annat i min egen hemkommun Karlskrona där böneutrop hördes för första gången den 17 november i fjol.

Senast ut är Växjö där Stiftelsen Växjö Muslimer lämnade in en ansökan om just böneutrop den 12 februari i år. Som en följd av detta har frågan aktualiserats. Det är därför jag har den på bordet i dag och har ställt interpellationen. Kritiken har varit omfattande mot ansökan men också mot böneutrop i synnerhet.

Det viktiga är att till skillnad från klockringningar, vilka är neutrala ljudsignaler och en del av vårt kulturella och historiska arv, är det muslimska böneutropet en bön. Det är ett religiöst artikulert budskap i form av trosbekännelsen. Denna trosbekännelse syftar inte minst till att visa makt och kontroll över ett område samt att visa att invånarna är muslimer, att Allah är den enda guden och att Muhammed är hans profet.

Innan jag går vidare vill jag ta fasta på just den delen i böneutropet som rör den så kallade profeten Muhammed. Det är viktigt. Muhammed var en militär ledare. Han var en man av krig. Han ledde flera militära kampanjer med allt vad det innebär i form av dödande och lidande. Han var massmördare. Vid ett tillfälle ska han ha avrättat 600–900 judiska pojkar och män genom att man högg huvudet av dem. Det är samma metod som till exempel IS använder i dag mot sina motståndare.

Han var slavhandlare. Vi vet att han tillfångatog kvinnor och barn och sålde dem som slavar, och kvinnor användes ofta som sexslavar. Han var rövare och bandit. Han finansierade sina kampanjer med hjälp av plundringar och att han överföll karavaner. Man vet också att han utförde mord på politiska motståndare. Det finns en massa berättelser om det.

Han ska inte ha gjort någon skillnad mellan män och kvinnor. Det finns berättelser där han till exempel tillfångatog en äldre kvinna. Han band henne upp och ned med rep. Han band fast kvinnans ben vid kameler som sedan fick springa åt motsatt håll så att hon slets itu.

Det finns flera sådana här berättelser om och beskrivningar av hur han jobbade och vilka metoder han använde. Vi vet också att han hade flera fruar. Det är ganska känt att han hade en fru, Aisha, som var sex år gammal när han gifte sig med henne. När hon var nio år gammal genomförde han fullbordade samlag med flickan.

Min poäng här är någonstans att det är denna profet som man hedrar i sitt böneutrop, och för mig är det provocerande. Det är oerhört provocerande att en sådan person lyfts fram som ett föredöme.

En annan poäng som är viktig är att ett böneutrop måste utföras av en man. Kvinnor är inte tillåtna att leda ett böneutrop för att man tydligen anser att en kvinnas röst skulle kunna innebära en frestelse för män. Allvarligt talat – vad är det för inställning? Det är 2018 nu.

Det går inte, menar jag, att under några som helst omständigheter likställa en kristen klockringning med ett muslimskt böneutrop. Klockringningen är inte en trosbekännelse. Klockringningen syftar inte till att visa makt och kontroll över ett område. Klockringningen hedrar inte en massmördare.

Med detta sagt: Menar verkligen kultur- och demokratiministern att hon inte förstår kritiken och att hon inte ser något problem med detta?

Anf. 31 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Tack för frågan, ledamoten Richard Jomshof! Jag kommer från den del av vårt land, belägen i Småland, som populärt kallas bibelbältet. Det har i mitt fall betytt att jag är uppfostrad i en tydlig kristen tradition. Det är en uppfostran och en uppväxt som har präglat mig oerhört mycket. Det var självklart för mig som barn att tillbringa en stor del av mitt liv i kyrkan. Det var hela min fritid, i stort sett. Och i slutet av 70-talet och på 80-talet, när många andra barns skolgång präglades av någon sorts frigörelse, sjöng vi fortfarande psalmer i min kommunala skola.

Att vara kristen var norm. Förutom att vara döpt, konfirmerad och fostrad in i Svenska kyrkan har jag dessutom som vuxen valt att engagera mig där. Det gäller dels som förtroendevald på nationell nivå i kyrkomötet, dels lokalt i min församling som aktiv församlingsmedlem och volontär.

Våra kristna traditioner är högtidliga och betydelsefulla för mig. Jag värnar det kulturarv som Svenska kyrkan med den äran bär. Kyrkan är dock mer för mig än för många andra i vårt land, som kanske mest har fokus på julens traditioner, påsk, skolavslutningar, bröllop och begravingar. För mig är kyrkan mer än så. Kyrkan är fast mark under fötterna. Kyrkan är för mig en plats för eftertanke – en samlingsplats för omtanke, kärlek och förlåtelse.

Jag tror att det faktum att jag bär med mig erfarenhet av ett aktivt kristet liv har bidragit till min stora medvetenhet om vad det är som har skapat förutsättningar för mina val. De största förutsättningarna är våra grundlagar och de friheter som de bereder. Frågan om klockringningar, böneutrop och andra uttryck som riksdagsledamoten Jomshof tog upp är en kommunal och lokal angelägenhet. Om det stör ska och kan det begränsas. Sådana bedömningar har gjorts, och sådana bedömningar kommer att fortsätta att göras.

I det aktuella fallet, precis som alltid annars, ska inte jag som minister tycka om vad kommunen eller polisen bör besluta om. Vi har dessutom kommunalt självstyre i vårt land, vilket jag respekterar och vilket jag önskar att alla skulle respektera. Det är därtill ett komplext rättsläge. Generellt sett ska kommunen och polisen förhålla sig till den grundlagsskyddade religionsfriheten, till Europakommissionen, till ordningslagen och till lokala ordningsföreskrifter. Jag ska aldrig som minister sätta mig över dem som har till uppgift att fatta beslut.

Det oroar mig att Jomshof och Sverigedemokraterna vill begränsa kommunernas frihet och möjlighet att fatta egna beslut utifrån de lagar vi har. Det är beklämmande, och det är ett varsel.

Anf. 32 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Tack för svaret, även om det egentligen inte var något riktigt svar på den sista fråga jag ställde!

I svaret på min interpellation resonerar kultur- och demokratiministern om frågan om religionsfrihet. Jag menar att det är just en fråga om religionsfrihet. Det är inte en fråga för en enskild kommun, utan detta är en mycket större fråga än så. Jag hävdar att ministern landar i fel slutsats när hon hävdar att det skulle strida mot religionsfriheten att förbjuda böneutrop.

Prot. 2017/18:91
26 mars

Svar på
interpellationer

I en demokrati som Sverige har man naturligtvis rätt att tro på vilken gud man vill. Man kan tro på Gud, man kan tro på Allah, man kan tro på – vad vet jag, Shiva, Oden eller det flygande spagettimonstret, till exempel. Det innebär däremot inte att man har rätt att tvinga på någon annan sin tro.

Det går inte heller, menar jag, att jämföra till exempel böneutrop från en moské med exempelvis rätten att anordna ett torgmöte eller rätten att demonstrera. En grupp som beviljas ett tillfälligt tillstånd för till exempel ett torgmöte kan man ignorera om man vill. Man kan gå därifrån om man inte gillar budskapet; det är väldigt enkelt.

Ett böneutrop från en moské är däremot något helt annat. Böneutropet sker från, och är, en fast installation. Det är en offentlig proklamation av islam i det offentliga rummet, och det går inte att undvika om man bor i närheten. Det tycker jag är en viktig skillnad.

Ett förbud mot böneutrop hindrar inte någon att tro. Det kan man göra ändå. Ett fast, återkommande böneutrop tvingar däremot på medborgare en religiös åskådning – i det här fallet dessutom en åskådning grundad i våld och hat. Det ministern kallar religionsfrihet blir i själva verket ett tvång, och jag menar att böneutropet därmed strider mot religionsfriheten. Men det strider också mot vårt sekulära samhälle, där vi bejakar friheten till såväl som friheten från religion.

Herr talman! Sverigedemokraterna har ett växande stöd bland människor med utländsk bakgrund. Det är inte konstigt. Det gäller inte minst de människor som har tvingats fly från islamistiskt förtryck. Vi har länge varit det enda parti som de facto tar den pågående islamiseringen och det islamistiska hotet på allvar. Jag har talat med många av de här människorna genom åren, och de har ofta uttryckt stor förvåning över det man kallar för passivitet eller naivitet från övriga svenska partiers sida.

Jag minns inte minst ett samtal som jag hade med en man från Libanon för några veckor sedan. Detta är ett av många samtal jag har haft genom åren med människor med en annan bakgrund om just denna fråga, och det är en viktig fråga för många av de här människorna. Den här mannen kunde inte förstå hur vi, eller rättare sagt ni, kan låta detta ske. Han undrar varför ni för en politik som innebär att Sverige islamiseras i en allt snabbare takt. Han berättade också om släktingar i hans forna hemland Libanon som uttrycker precis samma förvåning. De varnar för att Sverige ska komma att gå samma öde till mötes som Libanon har gjort om vi inte gör någonting i dag. Jag delar för övrigt denna uppfattning.

Det är ofta dessa människor, som en gång har flytt islamistiskt förtryck, som nu i våra förorter än en gång tvingas ta del av islams hatfyllda budskap. Många känner oro, och många känner rädsla. Jag har full förståelse för det.

Vi kan också se hur islamisterna får ett starkare fäste på plats efter plats i Sverige. Om vi tillåter böneutrop innebär det att de stärker sin ställning ytterligare. Böneutropet är ingen förutsättning för att de ska kunna tro på sin gud – absolut inte. Böneutropet är bara en islamistisk installation.

Människor som en gång har flytt från förtryck funderar nu på att fly eller flytta igen. Jag vill än en gång påminna om att vi alltså talar om Sverige år 2018. Vi kunde här tidigare lyssna på en interpellationsdebatt där

man talade om rymdforskning, alltså vetenskap. Och nu talar vi om en religion som vill ta Sverige hundratals år tillbaka i tiden. Jag förstår inte vad som håller på att ske.

Hur kan kultur- och demokratiministern med gott samvete låta bli att tycka att det här är ett problem? Det är en öppen och ärlig fråga.

Anf. 33 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP):

Herr talman! Jag tycker att det är ett stort problem om man tar lätt på våra grundlagar. Det är grundlagar som generationer av svenskar före oss har fått offra allt för. Det är friheter som har byggt vårt land starkt.

Jomshof och hans parti, Sverigedemokraterna, säger ofta att man vill bevara det som är svenskt och försvara det. Och jag säger att det, enligt mig, inte finns något mer svenskt än våra rättigheter och friheter. Men dem är Sverigedemokraterna tydligen inte beredda att stå upp för. Jag älskar våra friheter. Jag kan verkligen med emfas säga att jag älskar dem och är beredd att kämpa för dem, varje dag.

Religionsfriheten är en av flera rättigheter. Men den kommer, precis som alla rättigheter och möjligheter, med skyldigheter och ett stort ansvar. Jag menar att en del av ansvaret är att inte ta den enkla vägen ut. Man behöver se komplexiteten och noggrant väga varje steg på guldväg. Man behöver säkerställa att något är det rätta, inte bara för att det känns bra i munnen och är ett enkelt budskap som går fram, utan man bör i stället andas och identifiera vilka konsekvenser det kan få. Vad betyder det om vi börjar inskränka friheter och möjligheter?

Det aktuella fallet är inte enbart en fråga om religionsfrihet. Det är också en fråga om Europakonventionen, om ordningslagen och lokala ordningsföreskrifter. Det är ett oerhört komplext ärende, som man inte med lätthet avundas någon av de beslutande församlingarna i fråga att göra bedömningar av.

Till grund för frågan ligger dock även det kommunala självstyret. Jag värnar det styret. Jag värnar möjligheten för våra kommuner – som känner sina kommuninvånare, som vet vilka platser man talar om och som kan sätta saken i ett lokalt sammanhang – att genomföra den här processen så noggrant som det krävs för att beslutet ska vara så förankrat, välgrundat och transparent som möjligt.

Anf. 34 RICHARD JOMSHOF (SD):

Herr talman! Jag håller med om att vi ska värna våra grundlagar, våra rättigheter och våra friheter – till 100 procent. Det är därför jag står här. Jag menar att islamismen är ett hot mot dessa. Det finns inte ett enda islamistiskt land i hela världen som är demokratiskt, inte ett enda islamistiskt land i världen där kvinnor och män behandlas lika.

Islamismen är ett hot mot demokratin. Om vi låter islamismen få fotfäste kommer det som jag och Alice Bah Kuhnke förmodligen båda värnar – våra grundläggande rättigheter, friheter och så vidare – att vara hotat. Jag tror att framtida generationer kommer att fälla en mycket skarp dom över den politik som förs i dag.

Det har dessutom visat sig att moskén i Växjö har kopplingar till den islamistiska organisationen Muslimska brödraskapet. Man saluför material som har kopplingar till Saudiarabien. Det förekommer kvinnohat, och det

förekommer antisemitism och så vidare. Det är alltså den moskén som nu vill ha tillstånd för böneutrop. Det är ingenting som förvånar. Det är nämligen snarare regel än undantag vid moskéer som denna.

Jag förvånas ändå över naiviteten, som jag kallar det, i frågan. Antingen förstår man inte att man leker med elden, eller så tycker man att det som sker är bra. Jag vet helt ärligt inte vad som är värst, herr talman.

Positivt är dock att en majoritet av svenska folket är på vår sida. En nyligen genomförd Sifoundersökning visar att 60 procent är för ett förbud mot böneutrop. Endast 21 procent är emot ett förbud. Det visar att vi än en gång står på svenska folkets sida i de här viktiga grundläggande frågorna, alltså frågor som berör.

Vi befinner oss på ett sluttande plan. Det här är bara början. Böneutrop en gång i veckan i dag blir böneutrop fem gånger om dagen i morgon. Och då pratar vi bara om en liten del av islamiseringen som just nu pågår, inte bara i Sverige utan i stora delar av västvärlden.

Islamismen ska inte strykas medhårs. Den ska bekämpas. Den är ett hot mot demokratin och allt det som vi älskar. Det är beklämmande att så få partier förstår vilken politik det är de för och vad det kommer att innebära.

Anf. 35 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH
KUHNIKE (MP):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Richard Jomshof för debatten. Det är en allvarlig debatt som jag hoppas att vi kommer att föra vitt och brett och som jag önskar att många människor engagerar sig i för att de ska förstå konsekvenserna av det vi diskuterar.

Vi lever i en demokrati. Och det står var och en fritt att ha uppfattningar om böneutrop. Rätten att tänka och tycka om det skyddas också av våra grundlagar. Och det är enligt mig det svenskaste vi har att försvara.

Jag tror på det öppna samhället. Men jag tror inte att ett öppet samhälle är en enkel sak. Jag tror att det kommer att vara en svår och stor sak att bevara Sverige öppet och fritt. Det kommer att krävas mycket av oss. Den enklaste vägen är inte alltid den rätta. Ibland måste vi också välja de svåra vägarna.

Inför den här debatten tänkte jag mycket på min mormor och morfar och på min morfars mamma, Sigrid, och min morfars pappa, Anders-Johan. De levde i fattigdom. Deras barns arbetskraft såldes på auktion. Och de fick kämpa hårt – med blod, svett och tårar – för friheter och rättigheter.

Det är med den vissheten jag bedriver kampen för att Sverige ska vara demokratiskt, för att vi ska ha våra friheter kvar och för att de ska omfatta oss alla. Det ansvaret är stort. Och jag känner att vi har det ansvaret för kommande generationer.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.46 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 13.00, då statsminister Stefan Löfven (S) skulle lämna en återrapport från Europeiska rådets möte den 22–23 mars.

Sammanträdet återupptogs kl. 13.00.

§ 9 Återrapporering från Europeiska rådets möte

*Återrapporering
från Europeiska
rådets möte*

Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! I fredags avslutades Europeiska rådets möte för denna gång. Det var ett möte med många frågor på dagordningen, men det kom ändå mest att präglas av diskussionerna om dels ståltullar, dels vårt förhållande till Ryssland efter attacken i Salisbury.

Diskussionen om ståltullarna hölls efter att vi fått ett definitivt besked om att EU skulle undantas från de höjda amerikanska tullarna fram till i maj. Detta var förstås välkomna nyheter, men det ska understrykas att vi inte har några garantier för att undantaget består därefter. Därför är det nu oerhört viktigt att vi håller i dialogen med den amerikanska administrationen och samtidigt förbereder för att skydda våra länder enligt gängse handelsregler.

Redan vid mitt möte med president Trump i Washington för några veckor sedan tog jag upp att det finns ett problem med överproduktion av stål på världsmarknaden. Men den allra största delen av produktionen, hälften, står faktiskt Kina för. Jag är övertygad om att detta är en nyckel för att få den amerikanska administrationen att inse att USA och EU inte borde konfrontera varandra utan snarare söka samverka och lösningar för att hantera överproduktionen.

Jag har också tidigt i denna process sagt att det är viktigt att vi nu inte eskalerar situationen utan hela tiden försöker att behålla en konstruktiv dialog med USA. Min erfarenhet av andra tuffa förhandlingar är att man bör försöka hitta gemensamma utgångspunkter med den andra parten och hela tiden välja dialog framför konfrontation.

Jag är glad att vår skickliga handelskommissionär Cecilia Malmström har drivit en sådan linje. De signaler vi nu får från Washington tyder på att vi har nått en viss framgång i detta arbete. Detta visar med all önskvärd tydlighet på betydelsen av och fördelarna med att vi står enade och agerar gemensamt.

Fru talman! Den andra stora frågan på dagordningen var alltså nervgiftsattentaten i Salisbury i Storbritannien. Jag gav premiärminister Theresa May mitt och hela Sveriges fulla stöd. Regeringen arbetade för ett skarpare uttalande än det som hade föreslagits, med ett tydligare utpekande av Ryssland. Så blev det också, och jag är nöjd med att ett enigt EU tydligt fördömde attacken och dessutom pekade ut Ryssland som den enda troliga förövaren.

Det är viktigt att komma ihåg att mordförsöken i Salisbury naturligtvis är en oerhört tuff händelse för dem som drabbades och för Storbritannien. Men de är större än en bilateral fråga mellan Storbritannien och Ryssland. Detta är ytterligare en utmaning av det internationella regelverket från rysk sida, och det är så det måste betraktas.

Därför är det helt centralt att detta oacceptabla agerande möts av ett tydligt och gemensamt svar från oss i Europeiska unionen. Som en marke-

ring av detta valde vi att kalla hem EU:s ambassadör i Ryssland för konsultationer. Vi tittade noga på vad som ytterligare kan göras, företrädesvis från samlat europeiskt håll men också eventuellt från svensk sida, för att svara på det ryska agerandet. Vi kommer även naturligtvis att ha en dialog med oppositionen.

Fru talman! Nu övergår jag till andra frågor på dagordningen. Som brukligt är på vårtoppmötet diskuterades också den ekonomiska politiken, och vi ställde oss bakom förslaget till prioriteringar.

Vi hade också, i ljuset av avslöjandena kring Facebook och Cambridge Analytica, en diskussion om sociala mediers ansvar för transparens och skydd av medborgares personliga uppgifter. Digitala frågor och innovation är något som vi kommer att återkomma till vid mötet i Sofia den 17 maj. Då ska vi också träffa ledarna för länderna på västra Balkan för att diskutera EU:s fortsatta engagemang där.

En annan fråga med koppling till vår omvärld är den om EU:s relation med Turkiet. Vi antog slutsatser där vi står enade bakom Grekland och Cypern i fördömandet av Turkiets militära agerande, både i Egeiska havet och i östra Medelhavet. Jag har fått en försäkran från Europeiska rådets ordförande Donald Tusk om att den mycket oroande utvecklingen i Syrien och Turkiets agerande där kommer att tas upp på mötet mellan EU:s institutioner och Turkiet, som äger rum i dag. Denna fråga har regeringen tagit upp vid ett flertal tillfällen.

De som kämpat mot IS i Syrien måste få omvärldens stöd. Turkiets agerande kan inte rättfärdigas. Säkerhetsrådets resolution om eldupphör måste efterlevas, naturligtvis även av Turkiet.

Fru talman! Vi hade under torsdagen också en diskussion inom den så kallade ledaragendan. Temat var nu beskattning, med fokus på den digitala ekonomin. Det är ett problem att globala företag gör stora vinster på marknader där man inte betalar någon skatt, och samtidigt är det uppenbart att vi har delvis olika syn på hur detta problem ska lösas.

Vi är flera som anser att vi måste försöka finna globala lösningar på globala problem och att EU därför i första hand bör söka lösningar inom ramen för det arbete som OECD bedriver. Samtidigt måste vi vara öppna för att titta på lösningar även inom EU, men det måste i så fall föregås av en noggrann analys så att varken EU som helhet eller enskilda medlemsstater förfördelas oproportionerligt.

Fru talman! Under fredagen träffades vi utan premiärminister Theresa May för att diskutera läget i Storbritanniens utträdesförhandlingar. Vid detta möte kunde vi konstatera flera framsteg och klagöranden på detta område. Ett viktigt steg togs redan inför mötet, när chefsförhandlingarna enades om de avgörande delarna i både utträdesavtal och övergångsarrangemang. Tack vare de framstegen kunde vi under mötet anta nya riktlinjer för de kommande överläggningarna om den framtida relationen mellan EU och Storbritannien.

Vi har länge väntat på brittisk tydlighet om hur de ser på den framtida ekonomiska relationen – den har vi nu fått. Det blir tyvärr en hård brexit eftersom man väljer att lämna både tullunionen och den gemensamma inre marknaden. Detta kommer att kosta, både för dem och för oss.

Regeringen samarbetar därför nära med näringslivet för att rusta oss för de konsekvenser som kommer att uppstå för både myndigheter och företag när britterna lämnar EU. Sammantaget är jag ändå glad att vi nu kan

ta ytterligare ett steg mot den ordnade brexit som vi alla vill se. Det kommer att ge klarhet både för medborgare och för företag.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis också nämna att jag inför Europeiska rådets möte träffade både Europeiska rådets ordförande Donald Tusk och kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker vid två separata möten, för att framför allt ta upp migrations- och budgetförhandlingarna. När jag återigen förde fram att vi måste öka ansträngningarna för att få fram ett nytt asylsystem i vår, senast i juni, bekräftade båda att det bulgariska ordförandeskapet arbetar med frågan och att intensiteten i detta nu kommer att öka.

När det gäller långtidsbudgeten återupprepade jag de svenska prioriteringarna och underströk att vi inte kommer att acceptera att bli sittande med notan när Storbritannien nu lämnar EU. Jag upplevde nog en något större förståelse från kommissionen än tidigare för våra argument. Nu fortsätter vi naturligtvis att arbeta med full kraft för att EU-kommissionen i maj ska lägga fram ett för oss så bra förslag som möjligt.

Detta, fru talman, var återrapporteringen från mötet.

Anf. 37 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Statsministern! Till att börja med välkomnar jag att Europeiska rådet lyckades komma överens om riktlinjerna för de kommande förhandlingarna mellan EU och Storbritannien och om hur relationen ska se ut. Detta lägger en första grund just för förhandlingar om ett frihandelsavtal. Det är ett frihandelsavtal där vi moderater – och jag hoppas också regeringen – menar att man måste ha som målsättning att det ska bli så ambitiöst som möjligt och ha så få handelshinder som möjligt. Vi är övertygade om att det är det bästa både för övriga EU-medlemsstater och för Storbritannien.

Statsministern nämnde också diskussioner om hur USA:s beslut att nu undanta EU från de stål- och aluminiumtullar som man har infört påverkar EU. Här vill jag understryka vikten av att förhandlingar fortsätter. Det är kanske också för tidigt att ropa ut sig som segrare i detta, eftersom det här gäller fram till maj och det är mycket arbete som återstår. Men jag lyssnade noga på statsministern. Statsministern betonar dialog framför konfrontation. Det är någonting som jag också vill skicka med, eftersom vi inte vill se ett eskalerat läge, där vi riskerar ett handelskrig.

Sedan vill jag gå in på frågan om Ryssland. Det var tydligt. Här återgav statsministern tydligt hur diskussionerna har gått. Jag är glad över att det blev ett kraftigare uttalande. Jag gläder mig också åt, och välkomnar, att statsministern säger att han drev på för att markera så tydligt mot Ryssland som möjligt. Jag vill därför fråga om statsministern ser vad det finns för fler möjligheter. Det handlar just om att hela EU nu markerar mot Ryssland: att det inte är acceptabelt med detta agerande och liknande ageranden. Vad ser statsministern framför sig?

Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det gäller brexit och de riktlinjerna uttrycks det att vi vill ha ett så nära förhållande som möjligt till Storbritannien. Men samtidigt skrivs det att vi begränsas av det ställningstagande som Storbritannien nu har gjort: att man vill lämna både tullunionen och den inre marknaden. Det handlar om att få ett frihandelsavtal, varor och tjänster, om samarbete

därutöver på försvarsområdet, säkerhetsområdet och det utrikespolitiska området och om andra ekonomiska samarbeten, till exempel när det gäller forskning och innovation, inom ramen för de möjligheter som finns när man nu är ett tredjeland, så att säga. Det är det som står där. Det står också att skulle Storbritannien ändra sin position är vi beredda att handla därefter. Det tycker jag är tydligt, och det är bra.

När det gäller tullar delar jag den uppfattningen. Det är absolut för tidigt att tala om några segrar här. En liten delseger kan man tänka sig att vi i EU ändå har tagit, åtminstone tillfälligt. Detta ger oss en möjlighet. Men jag underströk i min inledning att jag menar att det är långt ifrån säkert att undantaget kommer att fortsätta, så vi måste använda denna tid på bästa möjliga sätt för att helt enkelt få till en annan dialog eller för att fortsätta dialogen – så skulle jag nog hellre uttrycka mig.

Vad gäller Ryssland sker det ett möte redan i dag. Som sagt: Vid sittande möte kom vi överens om att ta tillbaka EU:s ambassadör för konsultation. Därutöver pågår det diskussioner om ytterligare sådana åtgärder, alltså med diplomater, ska jag säga. Därutöver har vi pekat på betydelsen av att se olika alternativ, så att man inte bara tittar på en åtgärd. Vad finns det för olika alternativ? Låt oss då i första hand hitta en gemensam EU-lösning, en åtgärd, för det är det absolut bästa. Men den har i och för sig redan tagits med EU-ambassadören.

Anf. 39 KARIN ENSTRÖM (M):

Fru talman! Statsministern! Vi kan då gå vidare. Hur skulle i sådana fall den typen av initiativ se ut, statsministern? Det finns ju ett flertal olika alternativ. Vilka skulle det kunna vara? Och vad kan Sverige, regeringen och regeringens företrädare förbereda för att, precis som det beskrivs, bibehålla enigheten men också komma några steg vidare? Jag tänker till exempel på fler listade personer, ekonomiska konsekvenser och politiska konsekvenser. Man kan säga att en liten politisk konsekvens är att kalla hem ambassadören, men jag ser detta som en start.

Utan att lista alla alternativ undrar jag vad statsministern ser för alternativ. Hur kommer statsministern att arbeta inför till exempel FAC i april och Europeiska rådet i juni, som känns ganska långt bort, för att detta verkligen ska få konsekvenser för Ryssland?

Anf. 40 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag vill nog inte föra resonemanget för långt här och nu, för det är också viktigt att vi kommer överens med de andra. Men de exempel som Karin Enström själv nämner är några sådana som man naturligtvis kan överväga.

Vad vi gör nu är att vi instruerar inför dagens Corepermöte. Det gör vi på det här sättet: Låt oss tillsammans se vad det finns för olika varianter! Det kan handla om alltifrån listade personer, som nämns här, till sanktioner och andra saker. Jag vill inte föra den diskussionen för långt här och nu, i kammaren. Men det finns alternativ, och vi menar att vi först ska se hela det bordet. Vi siktar på en gemensam överenskommelse, så att det blir ett fortsatt gemensamt EU-agerande. Det är de instruktioner som redan nu har gått ut för att sätta maximal press och verkligen visa att detta är fullständigt oacceptabelt.

Anf. 41 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Tack, statsminister Löfven, för återrapporten! Detta var ett toppmöte som spände över många olika frågor. Vi i Vänsterpartiet delar i stora delar regeringens syn på vad som bör göras. Det gäller inte minst det befarade handelskrig, som vi är på väg in i, som USA har det fulla ansvaret för genom att ensidigt besluta om tullar. Den här gången omfattades inte EU, men vi vet inte hur det slutar. Det är viktigt att svara på detta med fasthet och att samtidigt försöka undvika ett handelskrig, naturligtvis.

Det är också oerhört viktigt att Rysslands fullständigt oacceptabla agerande, där man sannolikt har mördat en avhoppare i Storbritannien, starkt fördöms och att det har tydliga konsekvenser för relationen med Ryssland.

Turkiet var en av de andra punkterna på toppmötet. I slutsatserna tar man upp både Cypern och Grekland, men i slutsatserna sägs inte ett ord om att Turkiet rullar in i Syrien och fördriver hundratusentals människor från deras hem. I dag plundrar muslimska jihadistgrupper Afrin, med Turkiets goda minne. Man stjäl människors saker. Man dödar civila.

EU har i detta ett ansvar. Turkiet är ett Natoland. Turkiet har en nära relation till EU. EU betalar ut omfattande ekonomiska medel till Turkiet, inte bara för att man ska ta emot flyktingar utan också för att man ska befästa sin gräns. Vid denna befästa gräns skjuter man i dag på flyktingar som försöker ta sig in i Turkiet. Ett tydligt och rakt fördömande av detta överfall anser jag vara nödvändigt i denna typ av rådsslutsatser. Och att träffa Turkiets diktator Erdoğan utan att tydligt uttala detta fördömande riskerar att uppfattas som ett indirekt medgivande: att man sänder budskapet att vi inte kommer att protestera ens om det går längre i norra Syrien.

Mina frågor till statsministern är därför: Är det inte dags för EU att fördöma detta överfall på norra Syrien? Och är det inte dags att detta börjar få ekonomiska konsekvenser när det gäller EU:s stöd till Turkiet?

Anf. 42 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det gäller Turkiet är det inte så att detta inte tas upp. Precis det som Jonas Sjöstedt nu understryker har tagits upp av Sverige bilateralt. Det har tagits upp av EU. Det tas upp av EU i dag. Det var detta som jag tog upp med Europeiska rådets ordförande Donald Tusk i torsdags morse: att det måste upp i samtalet. Och det fick jag en bekräftelse på. Detta tas naturligtvis upp i FN:s säkerhetsråd, för Turkiet måste faktiskt respektera inte minst säkerhetsrådets resolution om eldupphör.

Det är alltså inte så att detta inte tas upp. Det kommer att fortsätta att tas upp. Men vi vill även där ha en dialog. Hur åstadkommer man resultat? Gör man det genom att sluta att prata med Turkiet eller genom att fortsätta att prata med Turkiet? Det är det valet man har att göra. Vi är överens om att vi ska fortsätta att ha den dialogen och att vi naturligtvis ska vara tydliga med var vi står.

Vi har inte diskuterat några ekonomiska sanktioner eller några sådana åtgärder.

Nu får vi naturligtvis se till att följa den här utvecklingen med Turkiet väldigt noggrant. I dag på mötet mellan EU:s institutioner och Turkiet kommer frågan att tas upp.

Anf. 43 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Tack, statsministern! Jag beklagar, men det räcker inte med att ta upp frågan. Det räcker inte med att uttrycka oro. Sådana här situationer kräver att vi tar ställning, att vi säger att det som Turkiet gör är fel, att vi fördömer det och att det kommer att få konsekvenser.

Faktum är att varken Sverige eller EU säger detta. Man uttrycker oro, man hänvisar till resolutioner, men man väljer inte sida. Det är faktiskt dags att göra det innan situationen blir betydligt värre än vad den redan är.

Samtidigt skickas andra budskap. Tyskland ökar sin vapenexport till Turkiet massivt under pågående massakrer, under pågående krig, under pågående etnisk rensning! EU fortsätter sina utbetalningar av pengar till den turkiska diktaturen samtidigt som det här sker.

Det här är en form av dubbla budskap, och nu är det dags att sluta med de dubbla budskapen och i stället skicka ett rakt budskap till Erdoğan: Vi kan inte acceptera att ni dödar människor och driver hundratusentals människor från deras hem – de kurder som befriade hela världen från IS!

Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är som jag säger: Det är inte så att vi inte väljer sida. Vi säger vad som är acceptabelt och vad som inte är acceptabelt.

Det är dock inte så enkelt som Jonas Sjöstedt vill låta påskina när han säger att nu klipper vi banden med Turkiet. Vi har miljoner flyktingar i Turkiet. Det mesta av stödet som EU betalar ut går ju till flyktingarna. Det går till deras möjligheter att ha ett arbete och för barnen att gå i skolan. Det går till förnödenheter och bostäder. Det är det som det går till. Det är klart att om man tar i i den riktning som jag hör Sjöstedt tala för, då riskerar det framför allt dessa människors väl och ve. Det står också på spel, och det får man väga in.

Jag delar inte uppfattningen att EU inte tar ställning emot det här agerandet. Det gör EU, det gör Sverige och det görs över hela linjen. Sedan är frågan hur man ändå ser till att behålla en ordning som gör att det även i fortsättningen går att hjälpa människor som behöver det allra mest.

Anf. 45 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Statsministern! När jag läser slutsatserna från Europeiska rådets möte, närmare bestämt punkt 5 om sociala frågor, kan jag konstatera att rådet slår fast att den sociala pelaren är ett gemensamt åtagande för EU och dess medlemsstater.

Jag läser också att man avser att gå vidare med förslaget om en europeisk arbetsmyndighet, något som bland annat arbetsmarknadens parter befarar ska påverka den svenska modellen negativt.

Fru talman! Jag närvarade själv vid EU-toppmötet i Göteborg. Där fanns det regeringsrepresentanter från vissa medlemsstater som öppet deklarerade att de inte kommer att klara kostnaden för att på överskådlig tid införa de sociala rättigheter som föreslås. Man menade tvärtom att det var ett gemensamt solidariskt ansvar för samtliga medlemsländer att medfinansiera detta.

Därmed har jag två frågor till statsministern, och den första är: Finns det något läge där Sveriges regering kommer att gå med på att svenska skattebetalare via EU:s budget medfinansierar någon del av sociala rättigheter i andra medlemsländer?

Min andra fråga är: Med tanke på riksdagens och arbetsmarknadens parterers skeptiska hållning till den europeiska arbetsmyndigheten, hyser statsministern några som helst farhågor gällande dess införande?

Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Vad gäller sociala pelaren så jag i onsdags i EU-nämnden att jag tycker att det är oerhört viktigt att vi diskuterar sociala villkor både i Sverige och i EU. Vi har en gemensam marknad och en gemensam arbetsmarknad där människor ska kunna röra sig över gränserna. Då tycker jag att det är viktigt att man vet att man kan göra det utan att de sociala villkoren undermineras.

Därför är detta precis som förut en fråga där kompetensen delas mellan EU och länderna. Den sociala pelaren är inte något som helt plötsligt skulle ändra den kompetens- och mandatfördelningen, alltså vem som fattar vilka beslut. Det är Sverige som fattar beslut om de svenska förhållandena, såväl i arbetsmarknadspolitikerna som i våra socialförsäkringssystem och så vidare.

Den sociala pelaren är därför inget uttryck för att nu ska det här och det här ske i de olika länderna. Pelaren är till för att vi ska följa ett antal viktiga frågor som handlar om arbetsvillkor och anställningsvillkor, men länderna ska fatta sina egna beslut om hur detta ska göras.

Vi måste dock ha en gemensam väg framåt när det gäller hur vi ska öka den sociala tryggheten. Det tycker jag är oerhört viktigt. Man kommer inte ifrån att med en gemensam arbetsmarknad är detta faktiskt en gemensam fråga att titta på. Det handlar dock inte om någon förskjutning av kompetens eller mandat. Den första frågan går därför inte att svara på, för det innebär inget sådant åtagande.

När det gäller frågan om myndigheten finns det lite förslag på vad den skulle kunna göra. Om den skulle kunna förse både arbetstagare och företag med information om vad som gäller i ett annat land tycker jag att det är en ganska ofarlig sak för en myndighet att göra. Skulle det däremot föreslås att den ska få mandat att till exempel lösa tvister på egen hand, utan att länderna vill det, ja, då är det något helt annat.

Låt oss därför titta på vad som föreslås, och så agerar vi därefter!

Anf. 47 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Fru talman! Statsministern! Det är klart att det går att svara på den första frågan. Det var en mycket enkel fråga: Finns det något läge där regeringen vid något tillfälle kommer att medverka till att svenska skattebetalare medfinansierar sociala rättigheter i andra EU-länder?

Det är jätteenkelt att svara på. Det finns ju också propåer från en del av de östeuropeiska länderna om att man vill att det ska medfinansieras. Detta vet statsministern mycket väl.

När det gäller den andra frågan konstaterar jag att statsministern alltså inte har samma synsätt som arbetsmarknadens parter, som faktiskt är oroade över utvecklingen gällande en arbetsmyndighet.

Vidare märkte jag att statsministern snubblade lite på orden när det gällde västra Balkan och mötet som kommer. Han började säga något om EU:s utvidgning, och sedan hejdade han sig och rättade sig till att tala om fortsatt engagemang i området. Därför tänkte jag passa på att ställa frågan: Hur ser regeringen på en fortsatt utvidgning i västra Balkan?

Jag har en sista fråga. När det kommer till Turkiet har vi lite grann samma invändningar som Vänsterpartiet. Man fördömer med kraft Turkiets agerande i östra Medelhavet. Där kan man alltså få en samsyn inom rådet – det fungerar. Men man kan inte fördöma Turkiet i Syrien.

Anf. 48 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! I den sista delen var det så att Grekland och Cypern hade begärt stöd angående det som sker i Egeiska havet och i östra Medelhavet. Därför togs det upp. Mötet avsåg inte att diskutera EU:s hela relation med Turkiet, men denna fråga togs upp av det skälet.

EU framför fortfarande och återigen sin bestämda uppfattning om att det som sker i Syrien är fel. Det är därför vi säger så. Det är precis samma svar som till Jonas Sjöstedt.

När det gäller parterna och arbetsmyndigheten är det återigen beroende på vad den myndigheten ska göra. Den myndigheten ska inte överta någonting; det har vi sagt från start när den sociala pelaren började diskuteras, och man förstår att vi ska behålla vår svenska modell. Det innebär ingen mandatfördelning mellan Sverige och EU.

Om det är så att denna myndighet inte tar över någonting som parterna nu gör är jag också helt övertygad om att det inte kommer att vara några problem för parterna.

Anf. 49 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Jag vill tacka statsministern för återrapporten från Europeiska rådet. Jag skulle också vilja passa på att tacka såväl statsministern som handelskommissionär Cecilia Malmström för det enträgna arbete som har gjorts för att undvika de förödande ståltullarna. Nu vet vi inte riktigt om det här kommer att bära hela vägen fram, men man får väl säga so far, so good.

Jag skulle också vilja hoppas på en renässans för det politiska hantverket där man faktiskt kan förändra saker genom enträget arbete, genom förhandlingar och med respekt för motparten. De svartvita lösningarna, att gapa och skrika, kan många gånger verka kraftfullt, men det leder sällan till några förbättringar och gör heller inte skillnad. Därför skulle jag verkligen vilja hoppas på en annan ordning, där man mer respekterade just det politiska hantverket.

På samma sätt är det självklart med långtidsbudgeten. Här är det 27 länder som kommer att ha väldigt olika ingångar i det arbetet. Då är det viktigt att man faktiskt diskuterar med varandra och att man förstår varandras utgångspunkter. Nu säger statsministern att det verkar som om kommissionen lite mer förstår hur vi i Sverige tänker.

Att ha en tydlig position när man går in i en förhandling är ett framgångsrikt sätt att arbeta på. Man kan inte börja med att skrika om att lägga in veton, utan man måste självklart diskutera och förhandla. Det är det bästa för Sverige.

Jag säger återigen tack till statsministern och handelskommissionär Cecilia Malmström. Ståltullar skulle vara förödande. Vi vet hur det såg ut på 30-talet och vad det ledde till.

Anf. 50 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det är helt korrekt. Jag delar uppfattningen att det ändå är dialogen och det politiska arbetet som gör skillnad i längden. Det är lätt att häva ur sig de mest fetmarkerade meningarna och ha de flesta utropstecken. Det är kanske den enkla delen i politiken, men frågan är vart det leder. Nu får vi hoppas att dialogen med USA håller i sig och att vi kan skapa en atmosfär, ett klimat, att vi kan säga att vi borde samarbeta för att hantera överproduktionen av stål.

Det har varit ett bra samarbete internt med både Cecilia Malmström och Jean-Claude Juncker, som jag tycker verkligen har gjort ett bra arbete. Det ska de ha en eloge för.

Samma sak gäller långtidsbudgeten, men nu var den frågan inte uppe här. Men den frågan bygger på samma sak. Någonstans måste vi se på vilken helhet som är bra Sverige. Det är där någonstans vi måste landa.

Vi har varit tydliga med att Sverige inte tänker ta notan för att Storbritannien lämnar EU. Det måste rimligen innebära att mindre inkomster ger mindre utgifter. Det är en normal ekonomisk ekvation. Vi ska hålla i den samtidigt som vi ska vara tydliga med att EU-samarbetet är bra och viktigt för vårt land. Då gäller det att se till att vi kommer ur processen med något som är bra för Sverige.

Jag bedömer att det finns en något större förståelse för våra argument nu, men det kommer säkert att ändå bli en tuff process. Det är säkert så att kommissionens förslag inte kommer att leda till stort jubel i Sverige i första ledet. Då får vi fortsätta att diskutera och mala på till dess vi kommer till ett läge där vi tar ansvar för både helheten, därför att EU är så viktigt för oss, och att Sverige inte tar notan för att ett land lämnar EU. Någonstans där måste balansen vara.

Anf. 51 MARIE GRANLUND (S):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret!

Vi får verkligen hoppas att trägen vinner, att vi lyckas såväl hålla undan ståltullar som få en gynnsam utgång på långtidsbudgeten.

En av de frågor som också diskuterades på toppmötet var beskattning. Beskattning generellt sett är bra. Men varför ska vissa företag beskattas lägre än andra, till exempel Google, Facebook och så vidare? Frågan är hur man bäst uppnår denna beskattning, om det är på europeisk nivå eller genom OECD-lösningar. Det måste vara en mycket viktig fråga att diskutera framöver. Jag vet att kommissionen vill ha skatt på omsättning medan det vore mer rimligt att ta ut skatt på vinst, och så vidare.

Men här krävs diplomati för att komma fram till en bra lösning. Det är bra med ökad beskattning, men den måste också vara funktionell.

Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar uppfattningen att det även här är fråga om en balansgång. Det är klart att det även i en digital ekonomi måste vara en rättvis beskattning.

Precis som jag sa är det ett stort problem när företag som verkar i den digitala ekonomin kan göra stora vinster på marknaden utan att betala någon skatt. De kanske betalar en tredjedel så mycket skatt här i EU jämfört med andra företag. Då blir också välfärden lidande.

Regeringen har poängterat att vi i första hand ser en global lösning, det vill säga inom ramen för det arbete som OECD gör. Då blir det en global lösning på ett globalt problem.

Men om det där inte finns någon lösning, eftersom några aktörer motsätter sig, måste vi titta på om det inom ramen för EU finns möjlighet att få fram en lösning. Då måste vi titta på om något vi gör menligt skulle försvåra för EU, om det skulle bli ett oproportionerligt stort ansvar för EU eller om EU är för litet att hantera en sådan lösning. Då måste vi se upp. Därför måste det bli en noggrann analys.

Anf. 53 ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Tack, statsministern, för åtterrporten!

Det är glädjande att Europa fick det undantag från de hotande tullarna som statsministern här har kungjort och som vi har tagit del av genom pressen. Men samtidigt kvarstår ett hot eftersom det undantag som har beviljats för Europa är tillfälligt. Det är också ett hot att det har kommit förslag, eller propåer, om nya tullar från den amerikanska kontinenten. Detta är ett allvarligt hot mot den tillväxt som vi behöver och vill ha i alla delar av världen. Den fria handeln är en del av att få den tillväxt vi vill ha.

Min fråga rör framför allt tillväxten. Det finns signaler om att Europa inte orkar hålla samman, det vill säga att kommissionen inte är den företrädare vi har sagt att kommissionen ska vara i fråga om att företräda Europa i handelsfrågor. Det kan synas lockande för en del medlemsstater att söka bilaterala lösningar på det ena eller andra sättet. Hur ser det ut, statsministern? Finns det tecken på att det finns medlemsstater som vill söka bilaterala lösningar för att undgå de hot som kan orsaka problem med tillväxten i Europa?

Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag delar Eskil Erlandssons uppfattning att hotet kvarstår. Vi måste verkligen förstå att det inte är över. Nu gäller det att hålla i detta och se till att dialogen utvecklas på ett sådant sätt att det blir ett permanent undantag samt att EU och USA kan samarbeta i stället för att bekämpa varandra. Annars är det en farlig väg.

Det finns dessvärre med protektionism i olika handelsfrågor, inte bara för stålet. Det finns andra saker också, och det gäller verkligen att se upp. Precis som jag rapporterade på EU-nämndens möte i onsdags ser vi en del ifrågasättanden av WTO, hur WTO fungerar och riskerar att inte fungera om något år om inte en domare tillsätts för att lösa tvister. Det är ett ännu större hot. Jag delar helt uppfattningen att vi som är frihandelsvänliga verkligen måste stå upp mot detta hot på riktigt.

När det gäller EU:s sammanhållning hade jag ingen känsla vid det här mötet att det fanns några som känner sig lockade. Men därmed inte sagt att det inte skulle finnas. Det vet jag i så fall inte.

Däremot hörde jag talas om ett land som hade blivit erbjudet ett ensidigt undantag som tackade nej – av det skälet att EU ska hålla ihop. Det hedrar verkligen det landet – om det ryktet är sant. Det är också ett andrahandsrykte.

Här försiggår mycket ryktesspridning och spekulationer, men jag kan med handen på hjärtat säga att det inte fanns några sådana tecken under

det här Europeiska rådet om att göra annorlunda. Jag kan naturligtvis inte lämna några garantier, men jag fick ingen sådan känsla vid det här mötet.

Prot. 2017/18:91
26 mars

*Åtterrapportering
från Europeiska
rådets möte*

Anf. 55 ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Det gläder mig. Då får jag citera det gamla påståendet: ”Enade vi stå, söndrade vi falla.”

Låt mig så gå över till den andra stora och viktiga saken på det Europeiska rådet, nämligen Salisburyattacken. Det är bra att Europeiska rådet gemensamt kunde fördöma attacken.

Var det några medlemsstater som tog upp de gratulationer som kommissionens ordförande framförde till Putin i anledning av det ryska valet och då samtidigt undvek att fördöma den olagliga annekteringen av Krimhalvön? Gratulationen från kommissionens ordförande förtar lite grann av det fördömande som Europa har gjort av Salisburyattacken.

Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Det var glädjande att det kom ett mycket tydligt besked från Europeiska unionen gentemot Ryssland om att attacken är oacceptabel och att vi till hundra procent står bakom Storbritannien.

Vi fattade ett beslut om kalla tillbaka ambassadören för konsultation, och vi fortsätter diskussionen i dag om vad som ytterligare kan göras. Det är en tydlig markering.

Svaret på frågan är nej. Det var ingen som tog upp Junckers gratulation. Det var hans beslut helt och hållet.

Vad gäller annekteringen av Krim däremot är EU väldigt tydligt. Det är därför sanktionerna håller i sig. Det råder inget tvivel om att kommissionen fullt ut står bakom de beslutade sanktionerna och att de ska kvarstå till dess att anledningen till dem har försvunnit.

Anf. 57 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Tack för redovisningen, statsministern! Det är bra att vi får dessa redovisningar och på det sättet har insyn i vad som händer i EU.

Det jag vill ta upp här är Turkiet. Tidigare talare var inne på det, men då mer på vad vi ska betala mot bakgrund av de övergrepp mot de mänskliga rättigheterna som Turkiet gjort sig skyldigt till.

Utvecklingen i Turkiet är beklaglig. Kring millennieskiftet och åren därefter utvecklades Turkiet mot demokrati, men de senaste tio åren har det vänt 180 grader. Det har bara blivit värre och värre med övergrepp mot journalister och stora yrkesgrupper och så vidare. Europadomstolen har tagit upp ett antal fall.

Turkiet är ju värstingen när det gäller brott mot mänskliga rättigheter. Därför har vi i Liberalerna velat att förhandlingarna om EU-medlemskap ska avbrytas. Men statsministern har tidigare sagt att han är nöjd med att förhandlingarna har suspenderats och att dörrar måste lämnas öppna gentemot Turkiet. Har statsministern samma uppfattning i dag?

Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Barbro Westerholm har helt rätt – det går åt fel håll i Turkiet, inget tvivel om det. Det har vi också påtalat, och vi fortsätter att påtala det.

När det gäller att betala tror jag att det är viktigt att vi är överens om att det som betalas när det gäller flyktingar, det går till flyktingar. Det tycker jag är viktigt. Skulle det upphöra får vi en katastrofal situation, framför allt för de människorna. Det vore inte bra; det vore katastrof.

När det gäller frågan om EU-medlemskap har vi en ordning för hur ett eventuellt medlemskap över huvud taget ska kunna komma till. Den måste man följa. Man följer en ledstång, om jag får kalla det så, för vilka kapitel som kan öppnas vid vilket tillfälle. Detta bygger på att man uppfyller ett antal av våra grundläggande villkor om mänskliga rättigheter, demokratiska fri- och rättigheter och så vidare. Där menar jag att vi har det som behövs för att säkerställa detta – att man inte kan bli medlem om man inte uppfyller de villkoren. Det är också det tydliga budskapet till Turkiet: Med den här inriktningen kan det inte bli något medlemskap, för den går åt fel håll.

Om man i stället skulle stänga dörren, blir det bättre då? Oppositionen i Turkiet säger nej. Det vore inte bra för dem, för då har de inget alternativ i den inrikespolitiska debatten. Då kan de inte säga att ”om vi gör så här i stället har vi faktiskt den här möjligheten framför oss”.

Jag kommer mycket väl ihåg den förra premiärministern Davutoğlu möte med Europeiska rådet. Han beskrev den besvärliga situation som Turkiet ser omkring sig, i sin närhet. Hur ser de ekonomiska realiteterna ut? Ja, inte lysande. Var är det bästa alternativet? Jo, det är faktiskt i väst. Skulle man kapa den linan och säga att nu är det borta ur bilden, då säger i alla fall stora delar av oppositionen att det inte är bra. Åtminstone de som vi har kontakt med från mitt partis sida säger att det inte vore bra.

Anf. 59 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! Min andra fråga gäller tulluppgörelsen. Det var glädjande att Cecilia Malmström lyckades få fram en respit på fem veckor. Men fem veckor är väldigt kort tid, och då handlar det inte bara om EU och tullarna utan om världshandeln.

Till exempel bilindustrin påverkas ju om vi skulle förändra tullavgifterna. Där är det stor skillnad mellan USA och EU, men om man ändrar där får det återverkningar på världshandeln inom det området.

Hur tänker statsministern här?

Anf. 60 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! När det gäller EU är det precis som påpekats väldigt kort tid. Nu måste tiden användas till att befästa att dialog är det bästa och att få en så gemensam verklighetsuppfattning som möjligt. Jag tror att jag nämnde det i EU-nämnden: att mäta handelsöverskott och -underskott i dag är inte samma sak som för 20 år sedan. Det är något helt annat eftersom värdekedjan ser helt annorlunda ut, så siffrorna är inte riktigt desamma. Bara det, att åtminstone få samma verklighetsuppfattning, vore faktiskt ett framsteg. Det kanske kan förstärka dialogen.

Det som gäller världshandeln är också helt korrekt. Det är därför vi så envetet driver att WTO-systemet måste fungera. Vi måste tillbaka till de multilaterala handelssystemen, förstärka WTO och se till att de reglerna fungerar och att tvistlösningsmekanismerna fungerar. Vi försöker hela tiden föra tillbaka diskussionen dit för att säkerställa att WTO är den bästa institutionen för detta.

Anf. 61 ARON MODIG (KD):

Fru talman! Tack, statsministern, för återrapporten!

Det var ett toppmöte där många stora och viktiga frågor stod på agendan. I de flesta av frågorna delar Kristdemokraterna den linje som regeringen har drivit och driver. Det gäller inte minst frågan om USA:s skyddstullar och EU:s svar på giftattacken som Ryssland förmodas ligga bakom. Det har varit uppe i flera tidigare replikskiften med flera andra frågeställare.

Jag tänkte ställa en fråga om brexitförhandlingarna. Där var det glädjande att vi inför toppmötet fick en första överenskommelse om utträdesvillkoren mellan EU och Storbritannien. Det är ett viktigt steg framåt, men det kvarstår många svåra delar i detta.

Man kan väl säga att det finns åtminstone två olika aspekter på förhandlingarna framöver. Den ena är det man brukar säga om att Storbritannien inte kan få plocka russinen ur kakan eller välja bara några av de fyra friheterna. Det är en aspekt. En annan är att Storbritannien är ett viktigt samarbetsland till EU, framför allt och i stor utsträckning till Sverige, och även en viktig handelspartner.

Vad jag förstår finns det olika uppfattningar bland medlemsstaterna om vilken av dessa aspekter man ska betona framför den andra. Jag skulle vilja fråga statsministern dels hur svårt det är för de kvarvarande medlemsstaterna att nå en enad linje att driva gentemot Storbritannien, dels hur eventuella svårigheter påverkar förhandlingarna med Storbritannien.

Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Ja, vi är överens om USA:s skyddstullar och det ryska agerandet i Salisbury.

När det gäller brexit är utträdesvillkoren inte helt på plats, inte till hundra procent. Det som återstår där, den stora frågan, är fortfarande Irland och Nordirland. Men vi har fått goda garantier från Theresa May att den kommer att lösas. Om Nordirland och Irland ska hålla ihop och Nordirland inte ska så att säga åka ut blir det en gräns i vattnet mellan öarna. Så ser det ut just nu, och det är en fullt möjlig lösning. Också Gibraltar finns kvar som en geografisk fråga. Övergången verkar helt klar.

När det gäller de nya relationerna är det just riktlinjerna för dem som beskrivs här. Här råder enighet. Nu har vi konstaterat att Storbritannien vill ut ur både unionen och den inre marknaden. Det innebär att det är ett frihandelsavtal som vi ser framför oss. Det vill vi ska vara generöst i den meningen att det ska omfatta både varor och tjänster på så många områden som möjligt utan tullar, alltså tullar. Vi vill så att säga ha det på noll. Men vi kan samtidigt konstatera att det innebär att Storbritannien och EU kommer att ha olika externa relationer. Det innebär per automatik att det blir friktioner i handeln.

Här måste det finnas någon typ av kontrollsystem. Vi har inget gemensamt legalt system längre; vi har ingen gemensam tvistlösningsmekanism längre. Det kommer att innebära att det blir saker som vi måste hantera och lösa. Det måste vi förbereda oss på. Om Storbritannien skulle ändra sin position från hard brexit till något annat är vi beredda att korrigera riktlinjerna utifrån det, men enigheten ligger i slutsatserna.

Anf. 63 ARON MODIG (KD):

Fru talman! Tack för svaret, statsministern!

Jag tänkte också ställa en fråga om det som statsministern nämnde i sin åiterrapport angående att han fick en lägesrapport om hur det går i förhandlingarna om det gemensamma asylsystemet, som är en annan viktig och högst aktuell fråga inom unionen.

Som jag har förstått det var budskapet att det bulgariska ordförandeskapet arbetar med detta och att intensiteten kommer att öka under de kommande månaderna, vilket vi får hoppas i och med den målsättning som har uttryckts – att detta ska vara klart till halvårsskiftet.

Jag vill fråga statsministern: Finns det möjlighet att säga något mer uttömmande om detta?

Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Huvudspåret är att ordförandelandet arbetar vidare med det som har gjorts förut och försöker rensa ut några saker för att tydliggöra vad det finns för alternativ, för att förenkla processen.

Det är viktigt att det inte bara är några länder som står för önskemålet, utan EU som helhet måste stå för att vi vill åstadkomma detta. Därför har jag ställt en fråga igen till både Europeiska rådets ordförande och kommissionens ordförande på precis detta tema. Det finns en tydlig ambition att vi ska vara klara till juni. Det är också deras åtagande.

Under tiden sitter vi inte stilla, utan vi diskuterar med framför allt de närmaste, som tycker likadant, vilka förslag vi kan bidra med för att skynda på och underlätta processen. Naturligtvis ska vi ha en dialog med dem som tycker lite olika också. Jag hade till exempel ett möte med Polens premiärminister i fredags morse.

Anf. 65 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! Tack, statsministern, för åiterrapporten från Europeiska rådet!

Jag vill också tacka för alla svar som statsministern hittills har gett på de frågor som har ställts. Jag tänker inte upprepa någon av dem utan beröra ett annat område som statsministern själv tog upp sin åiterrapport, nämligen utvecklingen inom den digitala tekniken och de möjligheter och utmaningar den ställer oss inför. Det handlar till exempel om beskattningsfrågan men också om skydd av personlig integritet.

Jag tänkte fråga om statsministern kan återge lite mer av reaktionerna och diskussionerna med anledning av kommissionens förslag, som lades fram i förra veckan, om hur man kan få digitala bolag att beskattas på samma nivå som traditionella företag. Jag misstänker att detta diskuterades vid rådets möte. Det är viktigt för oss här hemma i Sverige att få en bild av hur andra länder diskuterar denna fråga, för att vi ska kunna positionera oss och bidra med positiva lösningar på denna utmaning.

Fru talman! Skulle statsministern kunna återge lite mer av reaktionerna och diskussionerna kring beskattning av digitala företag?

Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Detta nämns inte speciellt i slutsatserna, men det är en fråga som rör personlig integritet, hur data ska behandlas och så vidare.

Det kommer en mer djupgående diskussion om frågan, och vi återkommer till den i Sofia i maj.

När det gäller beskattning togs det upp, och kommissionen lägger fram ett förslag. Här finns delade uppfattningar. Några tycker att vi ska arbeta med detta, medan andra säger att det är mycket tveksamt. Några kanske till och med är emot, medan andra står och väger. Det finns en liten ambivalens här – det är ingen tvekan om det.

Från svensk sida har vi gett uttryck för att vi i första hand vill se en global lösning, för det är ett globalt problem. Den digitala ekonomin är inte europeisk utan global, och det innebär att om man gör fel där kan EU bli förfördelat. Därför vill vi helst söka en lösning inom det arbete som nu pågår inom OECD.

Det finns dock starka krafter som inte vill ha en sådan lösning och som tycker att dagens situation är bra. Det innebär att man kan bli stående där och att ingenting händer. Därför menar vi att det är bra att kunna säga: Okej, vi är redo att titta på en EU-lösning också. Men den måste analyseras mycket noga så att vi inte får en situation där EU som helhet eller medlemsstater blir oproportionerligt förfördelade, för då har vi inte gjort oss själva någon tjänst alls. Då blir det ett slag i luften, och vi hugger oss själva i foten. Det vore naturligtvis olyckligt.

Ungefär så går diskussionerna när det gäller beskattningsfrågan.

Anf. 67 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! Har statsministern någon bild av hur diskussionen kommer att föras vidare? Finns det någon känd dagordning, eller kommer den upp vid ordinarie råd framöver?

Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag har det inte exakt i huvudet nu. Men detta ska till rådet först – det kommer inte tillbaka till oss. Sedan är det gängse rutin mellan kommissionen och rådet, och parlamentet blir säkert inblandat. Jag har inte tidtabellen i huvudet och vet inte exakt hur det ser ut.

Vi måste som vanligt vara mycket aktiva här och hålla fast vid vår position samtidigt som vi visar att vi är pragmatiker. Vi ser ett problem och måste göra något åt det. Vi föredrar en global lösning, men om det inte fungerar måste vi försöka pröva något annat. Men det får inte innebära att EU som helhet eller länder blir förfördelade på ett oproportionerligt sätt.

Anf. 69 DAG KLACKENBERG (M):

Fru talman! Tack för återrapporteringen!

Jag tänkte återkomma till en liten del som statsministern gick igenom rätt fort, nämligen att ordföranden i inbjudan sa att ni också skulle prata om migrationsfrågan och asylpaketet. Och det gjorde ni.

Det har pågått diskussioner i två års tid. Ett löfte har utställts – eller det har åtminstone antytts – att hela frågan ska landa i junitoppmötet. Det är inte många månader dit, och jag skulle gärna vilja att statsministern utvecklar lite mer vad som händer under den punkten.

Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Jag valde att också hålla möte med Donald Tusk och Jean-Claude Juncker separat vid två olika tillfällen, för att hålla den frågan uppe. Ordförandelandet har som sagt tagit över arbetet, driver det nu för att se om det går att förenkla och komma fram till tydliga positioner och samtalar med alla inblandade.

Jag har fått bekräftat av både kommissionens ordförande och Europeiska rådets ordförande att detta är en fråga som det ska fattas beslut om. Det finns ingen annan dagordning, vilket var viktigt för mig. Detta får inte bli en fråga där några länder – Sverige, Tyskland och några till – driver på medan andra sitter och gör ingenting. Ansvaret ligger där, och det har man kvitterat. Vi får utgå ifrån att det sköts seriöst.

Jag vet att Bulgarien arbetar systematiskt och målmedvetet med detta, men det är ingen tvekan om att det är en mycket komplicerad fråga. Vi ska inte underskatta den, men jag känner att ansvaret ligger där. Vi arbetar som sagt fortfarande med Tyskland, Holland och andra för att se vad vi kan bidra med mer i processen. Vi håller också kontakt med dem som tycker annorlunda än vi för att se hur vi kan brygga över detta och var en kompromiss kan landa. För det måste bli en kompromiss.

Det var diskussionen, men som sagt ägnades ingen lång tid åt den under detta möte.

Anf. 71 DAG KLACKENBERG (M):

Fru talman! Jag har en kort följdfråga till statsministern: Diskuterade man då olika bidrag i form av ekonomiska stöd till de länder som känner sig mest utsatta?

Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S):

Fru talman! Nej, inte alls på den nivån. Det är en diskussion som funnits vid andra tillfällen – hur man ska stödja de länder dit flest kommer, till exempel, var mer gränsövervakning behövs eller vad som nu kan krävas. Någon sådan diskussion fördes över huvud taget inte vid detta möte.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på interpellation

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:431 om myggbekämpning

Anf. 73 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Lars Beckman har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att få stopp på myggproblematiken och om regeringen avser att ändra villkoren för att söka bidrag för myggbekämpning hos Naturvårdsverket. Vidare frågar Lars Beckman vilka åtgärder regeringen avser att vidta inom rimlig tid, eftersom effektiv myggbekämpning bygger på att regeringen och övriga myndigheter agerar i tid. Lars Beckman undrar också vad som är regeringens långsiktiga lösning på myggproblematiken och om jag är redo att ge tillstånd för bekämpningsmedel i femåriga perioder. Till sist undrar Lars Beckman vad jag vill göra för att underlätta boende i myggtäta områden.

Jag besvarade nyligen en riksdagsfråga med delvis samma innehåll som denna interpellation. Regeringen anser, i likhet med den tidigare alliansregeringen, att problemen med översvämningsmygg delvis är en regional fråga och bäst hanteras utifrån regionens unika förutsättningar. Regeringen har tidigare givit finansiellt stöd för det förebyggande arbetet med myggbekämpning, dels via landsbygdsprogrammet, dels via Naturvårdsverket. Det finansiella stödet är formulerat i regleringsbrevet till Naturvårdsverket för innevarande år, i god tid före myggsäsongen. Inom landsbygdsprogrammet har det under ett antal år funnits bidrag till myggbekämpning vid nedre Dalälven. Under våren 2018 kommer Jordbruksverket att utlysa ca 3 miljoner kronor för detta ändamål inom ramen för landsbygdsprogrammet. I det långsiktiga arbetet ingår att regeringen har skapat noder för kunskap och forskning om metoder för att minska förekomsten av översvämningsmygg.

Naturvårdsverket har i många år betalat ut stöd för myggbekämpning och analyser av bekämpningens effekter. Naturvårdsverket fattar beslut om villkoren, och jag har inte fått någon indikation på att myndigheten kommer att ändra villkoren för att ansöka om bidrag för myggbekämpning. Staten har därmed tagit ansvar under lång tid. Den här regeringen har dessutom gjort ytterligare insatser jämfört med den tidigare alliansregeringen, bland annat genom att utse berörda länsstyrelser till noder för kunskap på området och Naturvårdsverket till ansvarig myndighet att bevaka forskningsläget vad gäller bekämpning och andra långsiktiga förebyggande åtgärder. När det gäller dispens från förbudet att sprida bekämpningsmedel från luftfartyg är Naturvårdsverket beslutande myndighet. Om denna åtgärd samtidigt på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område, är det samma myndighet, alltså Naturvårdsverket, som ska pröva Natura 2000-tillståndet. Om myndigheten bedömer att tillstånd initialt inte kan meddelas utan regeringens tillåtelse överlämnas frågan till regeringen. Regeringens tillåtelseprövning enligt 7 kap. 29 § miljöbalken för bekämpning av larver av översvämningsmygg i nedre Dalälvens översvämningsvåtmarker pågår, och jag kan inte föregripa denna prövning.

Den ansökan om dispens och Natura 2000-tillstånd som inkommit till Naturvårdsverket gäller för spridning av *Vectobac G* mot översvämningsmyggor vid nedre Dalälven under ett år, alltså under 2018. Naturvårdsverket har vidare överlämnat frågan till regeringen om tillåtelse till sådant tillstånd avseende endast 2018. Hur en fråga om tillåtelse till ett Natura 2000-tillstånd avseende fem år skulle bedömas kan jag på förhand inte avgöra.

Anf. 74 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag vill också passa på att välkomna Föreningen för myggbekämpning som sitter på åhörarläktaren och som också hade möjlighet att få tala lite grann med statsrådet före denna interpellationsdebatt.

Fru talman! Detta borde naturligtvis inte vara en partiskiljande fråga, det vill säga att man ska kunna bo och leva i hela Sverige. Det kan tyckas självklart för oss att det ska vara så. Men för dem som bor i vissa orter i Värmland eller för dem som bor vid nedre Dalälven och har upplevt den myggplåga som har funnits under lång tid, innan man hittade denna tekniska lösning med bekämpningsmedel, är det fruktansvärt.

Jag som är född och uppvuxen i Norrbotten och har varit med om myggen i Överkalix kan försäkra att det är stor skillnad mellan myggen i Överkalix och myggen vid nedre Dalälven. Den stora skillnaden är att myggen vid nedre Dalälven är mycket aggressiva och sticker direkt.

Anledningen till min tidigare skriftliga fråga och denna interpellation är naturligtvis att frågan inte är löst inför denna sommar. De boende vid nedre Dalälven får nu fundera på hur denna sommar ska bli och har dagliga samtal om det.

När vi nu snart går in i april ska de boende kunna veta att de kommer att ha en myggfri sommar. Men det vet de alltså inte.

Jag tycker att det är mycket olyckligt att denna regering har sänkt det statliga anslaget. Åsa Romson sänkte anslaget från 4 till 3 miljoner. Jag tror hon sa att man får förlita sig på vädret. Sedan blev det en extrem myggsommar, och jag tror att man betalade ut pengar.

Nu sägs det att det finns 3,3 miljoner att söka, men i verkligheten är det 2,4 miljoner eftersom det krävs 900 000 kronor i medfinansiering.

När jag i förra veckan talade med bekämpningsorganisationen inför denna interpellationsdebatt om de vet hur man söker, om pengarna är fixade och så vidare sa de att de inte vet det.

Det är olyckligt att vi inte har fått till en långsiktig lösning på denna fråga. Jag tror också att man kan förvänta sig att det inte kommer att bli mindre mygg i Sverige utan att det kommer att bli fler platser där dessa myggor kommer att sticka vidare. Därför tror jag att vi måste ha en nationell beredskapsplan för det och att det är en nationell fråga.

Statsrådet talar om alternativa lösningar i sitt svar. Då kan vi till exempel konstatera att kommunen har sagt att de åtgärder som man har vidtagit i Forshaga och Deje de senaste fyra åren inte har fungerat. Det har inte fungerat med öppna landskap och slåtter för att bekämpa myggen, och nu konstaterar man även i Värmland att man måste använda bekämpningsmedel.

Med stor sannolikhet kan man misstänka att fler kommuner och fler regioner kommer att söka pengar från de statliga bidrag som har minskat. Det tycker jag är olyckligt. Jag anser att staten måste hitta en långsiktig lösning och att vi måste anslå tillräckligt mycket pengar. Varför ska staten göra det? Till exempel vid nedre Dalälven äger staten nämligen ungefär hälften av de stora områden där myggen finns. Det är därför fullt rimligt att staten tar minst halva det ekonomiska ansvaret.

Anf. 75 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag delar helt Lars Beckmans syn att detta är en typ av fråga som inte bör vara partiskiljande, och jag konstaterar att det inte heller är det. Det är mycket tydligt när man ser på historiken. Regeringar har hanterat denna fråga på precis samma sätt oavsett vilka partier som har ingått i dessa regeringar.

Frågan är delad. Det är ett regionalt ansvar, och det är också ett nationellt ansvar. Därför finns det statliga pengar som stöd riktade till de regioner där man verkligen brottas med denna problematik.

Det som skiljer den här regeringens agerande från tidigare regeringars i den delen är att vi har gjort det tydligare vad gäller ansvarsfördelningen, så att det är tydligt att det är Naturvårdsverket som har det nationella intresset. Vi har också pekat ut regionala noder för kunskapsinsamling och

utveckling av metoderna. Detta beror på att det för att hitta de rätta metoderna krävs kunskap om landskapets utformning och förändringar och att det är där man snabbast samlar in signaler från kommuner som har testat någonting och har en erfarenhet därifrån. Därför ser vi det som otroligt viktigt att det är regionala noder som står för detta utvecklingsarbete.

Man ska inte tänka att man löser den här frågan på ett enda sätt och sedan kör på om och om igen. Det är i stället viktigt att man bygger erfarenhet och anpassar sig om man lär sig mer eller om utvecklingen i någon del förändras. Det kommer också ny forskning från andra delar av världen, och det är en ingång i Naturvårdsverkets uppdrag att följa den så att vi, om det är relevant, får hem den kunskapen till Sverige.

Återigen: Detta är inte en partiskiljande fråga. Det råder konsensus om att detta är ett delat ansvar mellan regionerna och staten, och staten är aktiv genom att anslå medel.

Anf. 76 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Låt oss slå fast att det finns en metod som verkligen fungerar och att det är bekämpningsmedlet BTI. Om det sedan kommer andra bekämpningsmedel eller andra tekniska lösningar tror jag inte att någon skulle ha någonting emot det, men än så länge finns det *ett* medel som fungerar. Detta medel är väl beprövat. Man har använt det i Tyskland i över 30 år, och man har forskat på det väldigt länge. Man har konstaterat att bekämpningsmedlet BTI är en naturlig bakterie som angriper just den aggressiva myggan.

Jag ska inte säga att statsrådet talar med dubbla tungor, men däremot kan jag konstatera att Naturvårdsverket uppenbarligen inte har förstått signalerna från regeringen. Du säger nämligen att ni agerar på samma sätt som alliansregeringen gjorde, statsrådet. Jag läste en intervju med en handläggare på Naturvårdsverket. Det handlade om huruvida man borde ge fleråriga tillstånd, och handläggaren sa till SVT: Med tanke på att regeringen på sikt vill minska BTI-användningen tycker myndigheten att det är svårt att säga ja till flerårig BTI-bekämpning. Det är ett klart och tydligt besked från Naturvårdsverket. Om statsrådet har en annan uppfattning bör det naturligtvis klargöras för myndigheten.

Det är två bitar i detta. Den ena är den långsiktiga finansieringen, där staten måste ta minst halva ansvaret, och den andra är de fleråriga tillståndsperioderna. En tredje viktig fråga är naturligtvis att man inte minskar området där bekämpningen sker, för Sveriges mest erfarna myggforskare säger att det då är risk att den bekämpning som sker på den andra ytan inte blir tillräckligt effektiv.

Den här frågan handlar om de människor som bor i området. Man ska kunna ha en dräglig livsmiljö och se fram emot sommaren som vi andra gör. Man ska inte behöva känna oro över att sommaren blir förstörd av mygg. Men det handlar också om djur, fru talman. Det handlar om de kosor, hästar och andra djur som finns i området och som naturligtvis också ska ha en dräglig sommar. Det är alltså en fråga som handlar om både människor och djur.

Det finns nu stora problem inför sommaren. Den organisation som ska hantera bekämpningen i sommar har nämligen inte uppfattat vem man ska vända sig till för att få medlen, när man ska göra det, hur det ska rekvireras

och när det ska ske i tiden. Uppenbarligen finns det alltså stora kommunikationssvårigheter från våra myndigheter.

Regeringen har dessutom skurit ned summan från 4 miljoner till 2,4 miljoner, och i Värmland har man sagt att det inte funkade. De tekniska lösningar som har använts fungerade inte. Det sägs till och med i en tidningsartikel i NWT. Det står ”Kommunen pudlar”, och sedan:

”– Vi har misslyckats och har inte den kunskap som krävs för att bekämpa stickmyggorna.

Nu erkänner Forshaga kommun, utan omsvep, att gasolfällor, slyröjning och betande kor inte hjälper mot myggplågan.”

Det hjälper alltså inte. Det vore därför intressant att höra mer från statsrådet om de andra tekniska lösningar, utöver detta, som hon antyder i sitt svar.

Det finns dock en metod som fungerar. Det finns en metod som verkligen hjälper de boende vid nedre Dalälven, i Värmland och på andra orter, och det är bekämpningsmedlet BTI. Jag hoppas verkligen att statsrådet och regeringen nu kommer till skott så att alla som bor i området kan se fram emot en varm, härlig och skön sommar – en myggfri sommar, precis som vi andra.

Anf. 77 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Nu rör Lars Beckman ihop olika frågor och olika processer på ett sätt som jag inte tror hjälper dem som bor i det här området och eventuellt lyssnar på debatten.

Det finns två olika delar i denna fråga. Den ena handlar om medel, alltså pengar, till myggbekämpning. Där har varje regering agerat likadant under den senaste tiden: Man har anslagit medel på två sätt, i landsbygdsprogrammet och till Naturvårdsverket. Som jag sa tidigare och som Lars Beckman har skriftligt framfört sig har vi i vårt regleringsbrev till Naturvårdsverket anslagit dessa medel. De finns på plats. Där har regeringen agerat på samma sätt som tidigare regeringar.

Sedan har vi frågan om miljö tillstånd för att få använda ett specifikt bekämpningsmedel i ett skyddat naturområde. Det kommer underifrån. Vad man söker för, vilket medel man söker för och när man söker är en fråga för ansökaren, men det finns en sådan ansökan på regeringens bord. Vi handlägger den i laga ordning, och jag kan inte kommentera det eftersom det är en tillståndsfråga.

Återigen: Detta är ingen partiskiljande fråga. Alla är helt överens. När vi säger att man ska kunna leva och verka i hela Sverige menar vi varje plats i hela Sverige. Det är helt uppenbart en fråga om livskvalitet men självklart också om näringsverksamhet och möjligheten att leva och verka hela året – inte minst för dem som har djur och omsorg om dessa djur.

Lika självklart är det när det gäller användningen av kemiska bekämpningsmedel. Inte heller här skiljer sig den här regeringen från tidigare regeringar, eftersom detta faktiskt baseras på lagstiftning som har gällt hela tiden och gäller nu. Man kan i princip sammanfatta det som att användningen av bekämpningsmedel ska hållas nere. Man ska hela tiden utvärdera och titta på vilka andra metoder som kan minimera behovet av bekämpningsmedel. Det behöver inte ersättas, men man ska minimera behovet.

Man prövar det i en viss ordning; det är därför vi har en särskild miljöprövning av dessa ämnen. Det är inte specifikt för den här frågan och inte specifikt för den här regeringen, utan det är grundläggande principer som är fastslagna i den lag som riksdagen har beslutat. Jag ser heller ingen dramatik i den delen – självklart ska man inte se på den här frågan statistiskt. Bland annat eftersom klimatet förändras måste vi ju följa utvecklingen, och vi har sett till att det görs via Naturvårdsverket och regionala noder så att man får lösningar som funkar på respektive plats.

Utöver de medieuppgifter som anförs här finns det även uppgifter från respektive länsstyrelse, som också bevakar dessa frågor och fungerar som en länk från regionerna in till Naturvårdsverket och in till regionen. Där finns redogörelser för vilka erfarenheter som finns i regionerna, och jag kan konstatera att dessa rapporter inte helt och hållet överensstämmer med det som sägs här i kammaren i dag.

Anf. 78 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Låt oss konstatera att det finns ett medel som fungerar och att det heter BTI. Det bekämpningsmedlet är prövat i Tyskland, och man har forskat på det i över 30 år. Det är ett väldigt bra medel som verkligen fungerar.

Fru talman! Om man skär ned från 4 miljoner till 2,4 miljoner får det naturligtvis konsekvenser, inte så mycket för statens budget – om jag ska vara ärlig tror jag att ett par miljoner är felräkningspengar, fru talman – men för verksamheten vid nedre Dalälven har det väldigt stor betydelse. Det kan innebära skillnaden mellan myggplåga och ingen myggplåga. Om man kan bespruta ett större område eller ett mindre område kan det göra skillnad när det gäller myggplågan. Det har alltså väldigt stor betydelse hur regeringen agerar.

Sedan kan jag konstatera att statsrådet säger att det inte finns någon skillnad mellan partierna. Det tycker jag är bra. Jag tycker att det är bra om vi har en samsyn gällande att man ska kunna leva och bo överallt i Sverige. Jag kan också notera att regeringens myndighet Naturvårdsverket har sagt i en intervju till SVT att man inte vill ge fleråriga tillstånd på grund av att regeringen vill minska användandet av BTI, det vill säga det bekämpningsmedel som faktiskt fungerar.

Den dag det finns ett annat bekämpningsmedel eller en annan lösning som fungerar vill de som bor vid nedre Dalälven förmodligen inget annat än att bekämpningsmedel inte ska användas i deras närområde. Men det finns alltså inget annat bekämpningsmedel.

Här har staten ett väldigt stort ansvar att se till att man kan bo och leva i hela Sverige och att man kan bo och leva vid nedre Dalälven. Jag tycker att dessa saker måste komma på plats till sommaren i år, av respekt för dem som bor i detta område, så att de kan känna sig trygga och veta att de får en fantastisk härlig sommar. Det måste också till en långsiktig lösning som ger andrum för ett antal år framåt.

Anf. 79 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Som jag har upprepat finns det ingen partiskiljande bild av verkligheten. Det är viktigt att vi gemensamt agerar, både från nationellt håll och från regionalt håll. Det är otroligt viktigt att människor i hela vårt land kan leva gott och se fram emot en härlig sommar.

Jag vill göra det tydligt, inte minst för dem som berörs lokalt, att det i 2018 års regleringsbrev för Naturvårdsverket inte finns något tak vad gäller möjligheten att lämna medel för att begränsa massförekomsten av över-
svämningsmyggor från anslaget 1:3 *Åtgärder för värdefull natur*. Man får bedöma läget från år till år och ge de medel som krävs. Detta varierar ju oerhört mycket från år till år – det är bra att veta för alla som inte har sin hemvist i dessa delar och som inte har tydliga erfarenheter.

Från regeringens sida har vi sett att det finns möjlighet att söka medel. Denna möjlighet är på plats, och sedan hanterar vi en specifik åtgärdsfråga med ett speciellt medel.

Det finns tydlig erfarenhet från andra länder. Det finns forskningsresultat som ger en tydlig bild av att det inte bara finns en enda lösning som funkar överallt, utan det finns olika åtgärder som har effekt. En del kan fungera tillsammans med bekämpningsmedel och därmed minska behovet av att använda bekämpningsmedel, medan andra – under vissa geografiska förutsättningar – kan leda så långt att man inte alls behöver använda bekämpningsmedel.

Självklart ska vi i Sverige titta på alla delar och använda försiktighetsprincipen, som är grundläggande i alla åtgärder för miljön och i naturen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2017/18:178 Kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om gasanordningar

2017/18:200 En ny lag om företagshemligheter

Redogörelse

2017/18:RR3 Riksrevisionens redogörelse om revisionsberättelsen över Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds årsredovisning 2017

EU-dokument

COM(2018) 144 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om långlivade organiska föroreningar (omarbetning)

Motioner

med anledning av prop. 2017/18:116 En amnesti för explosiva varor

2017/18:4010 av Roger Haddad m.fl. (L)

med anledning av prop. 2017/18:121 Modernare adoptionsregler

2017/18:4002 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD)

2017/18:4004 av Christina Örnebjär m.fl. (L)

2017/18:4006 av Caroline Szyber m.fl. (KD)

2017/18:4007 av Mats Green m.fl. (M, C)

Följande interpellationer hade framställts:

den 23 mars

2017/18:448 Miljömärkningen Svanen

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2017/18:449 Regeringens jobblöften

av *Niklas Wykman* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 23 mars

2017/18:1082 Förvaltningen av den svenska vildsvinsstammen

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:1083 Möjligheten för jägare att sälja viltkött direkt till konsumenter

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2017/18:1084 Åtgärder för nyanlända

av *Christian Holm Barenfeld* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:1085 Arbetsförmedlingen

av *Jan Ericson* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:1086 Extratjänster

av *Jessika Roswall* (M)

till arbetsmarknads- och etableringsminister Ylva Johansson (S)

2017/18:1087 A-traktorers betydelse för unga på landsbygden

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1088 Böneutrop

av *Katarina Brännström* (M)

till kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke (MP)

2017/18:1089 Underhåll av vägar

av *Jessica Rosencrantz* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:1090 Systembolagets uppdrag

av *Lars Hjalmered* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

Prot. 2017/18:91
26 mars

2017/18:1091 Arbetskonflikten i Göteborgs hamn

av *Lars Hjälmered* (M)

till närings- och innovationsminister Mikael Damberg (S)

2017/18:1092 Nordiskt forsknings-samarbete om missbruk och beroendefrågor

av *Penilla Gunther* (KD)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

§ 14 Kammaren åtskildes kl. 14.23.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till ajourneringen kl. 12.46 och
av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 2 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 3 Ärenden för bordläggning.....	2
§ 4 Svar på interpellation 2017/18:441 om Turkiets agerande	
i Afrin.....	2
Anf. 1 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	2
Anf. 2 YASMINE POSIO NILSSON (V).....	3
Anf. 3 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	4
Anf. 4 YASMINE POSIO NILSSON (V).....	5
Anf. 5 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	6
Anf. 6 YASMINE POSIO NILSSON (V).....	7
Anf. 7 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S).....	8
§ 5 Svar på interpellation 2017/18:398 om en svag	
skatteunderlagstillväxt	8
Anf. 8 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	8
Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M).....	9
Anf. 10 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	10
Anf. 11 LOTTA FINSTORP (M).....	10
Anf. 12 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	11
Anf. 13 LOTTA FINSTORP (M).....	12
Anf. 14 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S).....	13
§ 6 Svar på interpellation 2017/18:388 om	
satellituppskjutning och rymdstrategi	13
Anf. 15 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	13
Anf. 16 PENILLA GUNTHER (KD).....	14
Anf. 17 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	14
Anf. 18 PENILLA GUNTHER (KD).....	15
Anf. 19 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	16
Anf. 20 PENILLA GUNTHER (KD).....	17
Anf. 21 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S).....	17
§ 7 Svar på interpellation 2017/18:386 om svensk gruvnäring	
och cirkulär ekonomi.....	18
Anf. 22 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	18
Anf. 23 PENILLA GUNTHER (KD).....	19
Anf. 24 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	19
Anf. 25 PENILLA GUNTHER (KD).....	20
Anf. 26 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	21

Anf. 27 PENILLA GUNTHER (KD).....	22
Anf. 28 Närings- och innovationsminister MIKAEL DAMBERG (S).....	22
§ 8 Svar på interpellation 2017/18:434 om böneutrop.....	23
Anf. 29 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	23
Anf. 30 RICHARD JOMSHOF (SD).....	23
Anf. 31 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	25
Anf. 32 RICHARD JOMSHOF (SD).....	25
Anf. 33 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	27
Anf. 34 RICHARD JOMSHOF (SD).....	27
Anf. 35 Kultur- och demokratiminister ALICE BAH KUHNKE (MP)	28
Ajournering.....	28
Återupptaget sammanträde.....	29
§ 9 Återrapportering från Europeiska rådets möte	29
Anf. 36 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	29
Anf. 37 KARIN ENSTRÖM (M).....	31
Anf. 38 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	31
Anf. 39 KARIN ENSTRÖM (M).....	32
Anf. 40 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	32
Anf. 41 JONAS SJÖSTEDT (V).....	33
Anf. 42 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	33
Anf. 43 JONAS SJÖSTEDT (V).....	34
Anf. 44 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	34
Anf. 45 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	34
Anf. 46 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	35
Anf. 47 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD).....	35
Anf. 48 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	36
Anf. 49 MARIE GRANLUND (S).....	36
Anf. 50 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	37
Anf. 51 MARIE GRANLUND (S).....	37
Anf. 52 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	37
Anf. 53 ESKIL ERLANDSSON (C).....	38
Anf. 54 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	38
Anf. 55 ESKIL ERLANDSSON (C).....	39
Anf. 56 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	39
Anf. 57 BARBRO WESTERHOLM (L)	39
Anf. 58 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	39
Anf. 59 BARBRO WESTERHOLM (L)	40
Anf. 60 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	40
Anf. 61 ARON MODIG (KD)	41
Anf. 62 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	41
Anf. 63 ARON MODIG (KD)	42
Anf. 64 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	42
Anf. 65 JONAS ERIKSSON (MP)	42
Anf. 66 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	42
Anf. 67 JONAS ERIKSSON (MP)	43

Anf. 68 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	43	Prot. 2017/18:91
Anf. 69 DAG KLACKENBERG (M)	43	26 mars
Anf. 70 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	44	-----
Anf. 71 DAG KLACKENBERG (M)	44	
Anf. 72 Statsminister STEFAN LÖFVEN (S)	44	
§ 10 Svar på interpellation 2017/18:431 om myggbekämpning	44	
Anf. 73 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	44	
Anf. 74 LARS BECKMAN (M).....	45	
Anf. 75 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	46	
Anf. 76 LARS BECKMAN (M).....	47	
Anf. 77 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	48	
Anf. 78 LARS BECKMAN (M).....	49	
Anf. 79 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	49	
§ 11 Bordläggning	50	
§ 12 Anmälan om interpellationer	51	
§ 13 Anmälan om frågor för skriftliga svar	51	
§ 14 Kammaren åtskildes kl. 14.23.....	52	